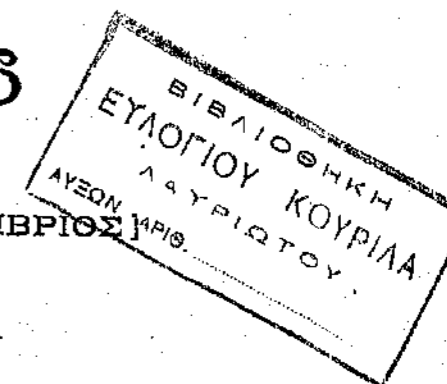


ΕΣΤΙΑ

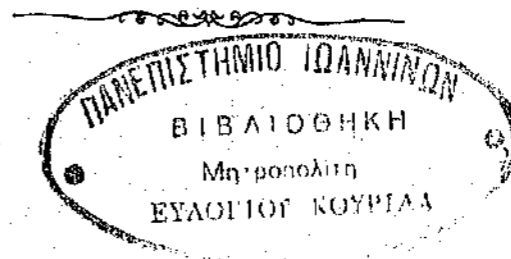
ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ

1885

[ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]



ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 6 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8



ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον τῆς Ἐστίας: Ἐπὶ τῆς οἴκου Σκαδίου, ἀριθ. 32.

1885

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος εἰκοστός. Ἐπιμέλεια: Ἐν Ἐλλάδι σφ. 12. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ σφ. 20 — ἂν συνδραμῶν ἑξήναι ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἕως 31 ἰουλίου καὶ ἂν τετραμῶν — ἰανουαρίου ἕως 31 ἰουλίου. Πρακτικὸν διευθ. Ἐκ τῆς ἐπιμ. Παναγιωταροῦ 29. 18 Ἀυγούστου 1885

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνθ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΙΣΤ΄

Ὁ μαρκήσιος ἔνευσεν εἰς τὴν ἀμαξαν ὃν ἀκολουθήσει, καὶ ὠδήγησε τὴν Καρολίναν περὶ τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ τῶν τέκνων τῆς. Ἄλλ' οὔτε κατὰ τὸν βραχὺν αὐτὸν δρόμον, οὔτε ὑπὸ τὰς σκιερὰς δειδροστοιχίας τῆς Ἑλβετικῆς κοιλάδος τοῦ Δειδροστομίου ἀμίλησεν εἰς αὐτὴν περὶ ἑαυτοῦ. Μόνον ὅτ' ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ ὑπὸ τοῖς κρεμαμένους κλώνας τῆς κέδρου τοῦ Ζουσιέ, ἔστη καὶ εἶπεν εἰς αὐτὴν μειδιῶν καὶ ἀβιάστως:

— Ἡξεύρετε ὅτι σήμερον πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ ἐπίσημος παρουσίασίς μου εἰς τὴν δεσποινίδα Σαιντράιγ:

Εἰς τὸν μαρκήσιον ἐφάνη ὅτι ἡσθάνθη σκιρτῶντα τὸν βραχιόνα τῆς Καρολίνας, ὅστις ἐστηρίζετο ἐπὶ τοῦ βραχιονόσ του. Ἄλλ' ἐκείνη ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν μετ' εὐλακρῶν εὐσταθείας:

— Ὅχι δὲν ἤξευρα ὅτι ἦτο διὰ σήμερον.

— Σὰς κάμνω λόγον περὶ τούτου, ὑπέλαθεν ἐκεῖνος, διότι γνωρίζω ὅτι καὶ ἡ μήτηρ μου καὶ ὁ ἀδελφός μου σὰς ἀμίλησαν ἤδη περὶ τοῦ ὠραίου αὐτοῦ σχεδίου. Ἐγὼ δὲν σὰς ἀμίλησα ποτὲ περὶ αὐτοῦ διότι δὲν ἤξιζε τὸν κόπον.

— Ἐνομίσατε λοιπὸν, ὅτι ἤμην ἀδιάφορος εἰς τὴν εὐτυχίαν σας;

— Τὴν εὐτυχίαν μου! Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία μου ἀπὸ μίαν ἀγνωστον; Καὶ εἶνε δυνατόν σεῖς ἡ φίλη μου νὰ τὸ λέγητε αὐτό, σεῖς ἡ ὅποια μὲ γνωρίζετε;

— Τότε... λέγει τὴν εὐτυχίαν τῆς μητρός σας, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γάμου αὐτοῦ.

— Αὐτὸ εἶνε ἄλλο ζήτημα, ὑπέλαθε ζωηρῶς ὁ μαρκήσιος. Θέλετε ν' ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον εἰς αὐτὸ τὸ κάθισμα, καὶ ἀφοῦ ἔχομεν ἐδῶ μοναξίαν, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς ἀμιλήσω ὀλίγον περὶ τῆς θέσεώς μου;

Ἐκάθισαν.

— Δὲν κρούετε; Ἡρώτησεν ὁ μαρκήσιος, διευθετῶν περὶ τοὺς ὄμους τῆς Καρολίνας τὰς πτυχὰς τοῦ ἐπανωφορίου τῆς.

— Διόλου· Καὶ σεῖς;

— Ὄ, ἐγὼ τὸρα, χάρις εἰς σὰς ἔχω ὑγίαν λαμπράν, καὶ δι' αὐτὸ συλλογίζονται σπουδαίως νὰ μὲ κάμουν οἰκογενειάρχην. Ἀλλὰ τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν δὲν τὴν χρειάζομαι ὅσον ὑποθέτουσιν. Ἐχει τις ἐνίοτε παιδιὰ, τὰ ὅποια ἀγαπᾷ... ὅπως σεῖς παραδείγματος χάριν ἀγαπάτε τὰ παιδιὰ τῆς ἀδελφῆς σας. Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν αὐτά, καὶ ἄς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ πόθος μου εἶνε ν' ἀποκτήσω πολυαριθμούς ἀπογόνους! Ἡξεύρετε ὅτι δὲν θὰ τὸ ἐπιθύμουν ἐξ οἰκογενειακῆς ὑπερηφανείας· γνωρίζετε τὰς περὶ τούτου ιδέας μου. Οἱ περὶ ἐμὲ σκέπτονται ἄλλῶς· ἀλλὰ δυστυχῶς διὰ τοὺς περὶ ἐμὲ δὲν ἔμπορῶ νὰ μεταβάλλω τὰς ιδέας μου. Αὐτὸ δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ.

— Τὸ γνωρίζω, ἀπεκρίθη ἡ δεσποινίς Σαιν-Ζενέ. Ἄλλ' ἔχετε τὸσον τελείαν τὴν ψυχὴν, ὥστε ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε νὰ γνωρίσητε τὴν ἱερωτέραν καὶ θερμότεραν στοργὴν τοῦ βίου.

— Ὑποθέσατε ὡς πρὸς τοῦτο ὃ, τι θέλετε, ὑπέλαθεν ὁ μαρκήσιος, ἀλλ' ἀναγνωρίσατε ὅπως δὴποτε ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῆς μητρός τῶν τέκνων μου εἶνε τὸ σπουδαιότατον τῆς ζωῆς μου ζήτημα. Νομίζετε ὅτι τὴν ἱερὰν αὐτὴν καὶ σοβαρωτάτην ἐκλογὴν δύναται νὰ κάμῃ τις ἄλλος ἢ ἐμὸς; Παραδέχεσθε ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐξαιρετος μήτηρ μου δύναται νὰ ἐξυπνήσῃ ἐν πρωτῆ καὶ νὰ εἰπῇ: Ὑπάρχει κάποιον κόρη τις μὲ μέγα ὄνομα καὶ μεγάλην περιουσίαν, τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ νυμφευθῇ ὁ υἱός μου, διότι καὶ οἱ φίλοι μου καὶ ἐγὼ νομίζομεν τὸ πρᾶγμα ὠφέλιμον καὶ συμφέρον; Ὁ υἱός μου δὲν τὴν γνωρίζει, ... ἀδιάφορον! δὲν θὰ τοῦ ἀρέσῃ ἴσως διόλου· καὶ τοῦτο ἀδιάφορον. Ὁ ἐυχαριστηθὴς ὅμως ὁ πρωτότοκος υἱός μου, ἡ φίλη μου ἡ δούκισσα καὶ ὅλοι μου οἱ σχετικοί. Πρέπει νὰ ἦνε ἐντελῶς ἀφιλόστοργος ὁ υἱός μου ἂν δὲν ἐθυσίαζε τὰς ἀντιπαθείας του εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. Καὶ ἂν τυχὸν ἡ δεσποινίς Σαιντράιγ δὲν τὸν εὖρη τέλειον, θὰ φανῇ ἀναξία τοῦ ὀνόματός της!...» Βλέπετε κάλλιστα, φίλη μου, ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀνόητα, καὶ ὅλ' ἐφαίνετο περὰδο-

ζον ἂν τὰ ἐνομίσατε σπουδαία ἔστω καὶ μίαν μόνον στιγμήν.

Ἡ Καρολίνα μάτην προσεπάθησε νὰ καταστείλῃ τὴν ἄρρητον χαρὰν, ἣν ἐπροξέει εἰς αὐτὴν ἡ δῆλωση αὐτῆ. Ἄλλ' ἐνεθυμήθη ταχέως τοὺς λόγους τοῦ δουκὸς καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὴν καθήκον τῆς.

— Καὶ πῆς μὲ φρίνεςθε παράδοξος, ὑπέλαθε. Δὲν ἐδώκατε τὸν λόγον σας εἰς τὴν μητέρα σας καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν σας νὰ ἰδῆτε κατὰ τὴν ἠρσθεῖσαν ἡμέραν τὴν δεσποινίδα Σαιντράϊγ;

— Ναι, καὶ θὰ τὴν ἰδῶ ἀπόψε. Εἶνε συνέντευξις ἣτις παρεσκευάσθη ὡς κατὰ τύχην προερχόμενη καὶ οὐδεμίαν θὰ μοῦ ἐπιβάλλῃ ὑποχρέωσιν.

— Δὲν παραδέχομαι τὴν ὑπεκφυγὴν αὐτὴν παρὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ μαρκησίου Βιλλεμέρ. Ἐδώκατε τὸν λόγον σας νὰ κάμετε ὅ,τι δυνατόν διὰ νὰ ἐκτιμῆσθε τὴν ἀξίαν τῆς κόρης αὐτῆς καὶ νὰ ἐκτιμηθῆτε παρ' αὐτῆς.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἐπιθυμῶ νὰ κάμω πρὸς τοῦτο ὅ,τι δυνατόν ἀπήντησεν ὁ μαρκησίου, γελῶν ἡμερον καὶ γλυκὺν γέλωτα, ὅστις τοσοῦτον ἐκάλλυνεν αὐτόν, ὥστε ἡ Καρολίνα ἐθαμβώθη ἐκ τοῦ βλέμματος ὅπερ ἠτένισεν ἐπ' αὐτὴν.

— Ἐπεριπαῖξατε λοιπὸν τὴν μητέρα σας; ὑπέλαθεν ἡ Καρολίνα, ἀμυνομένη μέχρις ἐσχάτων. Δὲν σὰς ἐνόμιζα ἱκανὸν νὰ τὸ κάμετε.

— Καὶ ἀληθῶς εἶμαι ἀνίκανος! ἀπήντησεν ὁ κ. Βιλλεμέρ, ἀναλαμβάνων πᾶσαν αὐτοῦ τὴν σοβαρότητα. Ὅτε μ' ἐβίασαν νὰ δώσω τὴν ὑπόσχεσιν ἐκείνην, δὲν ἐγέλω, σὰς τὸ ὑκίζομαι. Ἦμην δυστυχεστάτος καὶ βαρέως ἀσθενής. Ἡσθάνομην ὅτι ἀπέθνησκον, καὶ ἐνόμιζα ὅτι ἡ ψυχὴ μου εἶχεν ἤδη ἀποθάνει. Ἐνέδωκα εἰς φιλοστόργους ἀλλὰ σκληρὰς πιέσεις, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ μὲ ἄφινον νὰ τελεωῶσιν ἐν εἰρήνῃ. Ἄλλ' ἀνεκλήθη καὶ πάλιν εἰς τὴν ζωὴν. Ἐκκαμα νέαν μαζὴν τῆς συμφωνίαν καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἐκείνην μου πλήρη νεότητος καὶ μέλλοντος. Ὁ ἔρωσ σφριγᾷ ἐντός μου, ὅπως οἱ χυμοὶ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δένδρου. Ναι! ὁ ἔρωσ, δηλαδὴ ἡ πίστις, ἡ δύναμις, τὸ αἶσθημα τῆς ἀθανάτου μου ὑπάρξεως, τῆς ὁποίας ὀφείλω λόγον εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὄχι εἰς τὰς ἀνθρωπίνους προλήψεις: Θέλω νὰ εὐτυχῆσω, ἐγὼ, νὰ ζήσω, καὶ νὰ νυμφευθῶ μόνον ἂν ἀγαπήσω μὲ ὅλας τῆς ψυχῆς μου τὰς δυνάμεις! — Μὴ μοῦ λέγετε, ἐξηκολούθησεν ἀμέσως, πρὶν ἢ λάθῃ καιρὸν ἡ Καρολίνα ν' ἀπαντήσῃ, ὅτι ἔχω καθήκοντα ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος. Δὲν εἶμαι ἀσθενής καὶ ἀναποφάτιστος ἀνθρώπος. Δὲν τρέφομαι μὲ κενὰς καὶ τετριμμένας συνθηματικὰς φράσεις, οὐδὲ θέλω νὰ γίνω ὄψμα καὶ δοῦλος τῶν χιμαϊρῶν τῆς φιλοδοξίας. Ἡ μήτηρ μου ἐπιθυμῶν τῆς ἔχει ν' ἀποκτήσῃ τὸν πλοῦτον καὶ ἀπατᾷ ἑαυτὴν. Ἡ ἀληθὴς τῆς εὐτυχίας καὶ ἡ ἀληθὴς τῆς δόξας εἶνε ὅτι κατωρ-

ῶσε νὰ στερηθῇ τὰ πλοῦτη διὰ νὰ σώσῃ τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς. Εἶνε δὲ τότε πολὺ πλουσιωτέρα, ἀπ' ὅτου ἠσφάλισα τὴν ὑπαρξίν τῆς διὰ τῶν λεψάνων τῆς ἰδικῆς μου περιουσίας, ἣ πρὸ δέκα ἐτῶν, ὅτε ἔζη βίον περιττομον καὶ ἀκροσφελῆ, ὅστις ἐπρόκειτο νὰ χειροτερεύσῃ ἐτι μᾶλλον. Βλέπετε ὅτι ἔπραξα ὑπὲρ αὐτῆς ὅ,τι ἠδυνάμην νὰ πράξω! Ἔχω ἰδέας ἐξημμένας, ἐνεκα τῶν σπουδῶν καὶ τῶν μελετῶν ὅλου μου τοῦ βίου. Ἦς κατέστειλα. Ἐπέφερα ὀδύνας καὶ λύπας φρικτὰς τὰς ὁποίας ποτὲ τῆς δὲν ἐγνώρισε. Ἐπέστην ἀληθινὰς βραδύνας ὑπὸ τῆς ἰδίας μου καρδίας, καὶ τὴν ἀπέλλαξα τῆς λύπης τοῦ νὰ ἰδῇ κἀν τὰ μαρτύριά μου. Ἐταλαιπωρήθην μάλιστα ἐνεκα αὐτῆς, καὶ οὐδέποτε παρεπονέθη. Εἶδα, ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅτι ἠσθάνετο ἐξαιρετικὴν ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ μου στοργὴν, καὶ γνωρίζω ὅτι ἐνόμιζεν αὐτὴν καθήκον τῆς προ: τὸν προσβύτερον καὶ μεγαλειότερους τίτλους ἔχοντα υἱὸν τῆς. Κατέπειξα τὴν πικρίαν αὐτῆς τῆς ὀδύνης μου, καὶ καθ' ἣν ἡμέραν ὁ πρωτότοκος ἀδελφός μου μ' ἐπέτρψε νὰ τὸν ἀγαπήσω, τὸν ἠγάπησα περιπαθῶς. Ἄλλὰ πόσας ἄλλας, πρὸ τούτου, κατέπειον κρυφίας περιφρονήσεις καὶ πικροὺς χλευασμοὺς καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρός μου, ἣτις συνεμάχει μετ' ἐκείνου κατὰ τῆς σοβαρότητος δῆθεν τῆς διανοίας μου καὶ τῆς ζωῆς μου! Δὲν ἐπειραζόμην δι' αὐτό, διότι κατενόουν τὰς πλάνας τῶν καὶ τὰς προλήψεις τῶν. Ἄλλ' χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνωνται μ' ἐπροξένουν ὀδύνην μεγάλην. . .

Ἐν μέσῳ τῆς ἀηδίας, ἐν μόνον πρῶγμα ἠδύνατο νὰ ἐλάσῃ μοναστικὸν ἄνθρωπον — ὡς ἐγὼ, — ἡ ἀπὸ τῶν γραμμάτων δόξα. Ἡσθάνομην ἐντός μου ἀόριστον τινα φλόγα, ὁρμὴν πρὸς τὸ ὠραῖον, δυναμένην νὰ μοῦ περιποιήσῃ πολλὰς συμπαθείας. Ἄλλ' εἶδον ὅτι καὶ ἡ δόξα αὐτὴ ἤθελε προσβάλλει τὰς ἰδέας καὶ τὰς πεποιθήσεις τῆς μητρός μου, καὶ ἀπεφάσισα νὰ κρυθῶ ὑπὸ τὴν ἀνωκυμῶν καὶ νὰ μὴ ἀφήσω νὰ ὑποπειθῇ κἀν ἡ πατρότης τοῦ ἔργου μου. Εἰς σὰς μόνον ἐξεμυστηρεύθη τὸ μυστικόν μου, τὸ ἵπσιον οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποκαλύψετε δὲν προσθέτω ἐνόσηζῇ ἡ μήτηρ μου διότι βδελύττομαι τὰς νοερὰς ταύτας ἀποσιωπήσεις, τοὺς πατροκτόνους αὐτοὺς διαλογισμούς, οἵτινες φαίνονται ἐπικαλούμενοι τὸν θάνατον ἐπ' ἐκείνου, τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν ν' ἀγαπῶμεν περισσότερον ἡμῶν τῶν ἰδίων. Εἶπα οὐδέποτε, διὰ νὰ μὴ ἔχω τὸ προαίτημα προσωπικῆς εὐχαριστήσεως, δυναμένης νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός μου λύπην μου.

— Σὰς ἐγκρίνω εἰς ὅλα αὐτὰ, καὶ σὰς θαυμάζω, ὑπέλαθεν ἡ δεσποινὶς Σαιντ-Ζενέ: ἀλλὰ μὲ φαίνεται, ὅτι τὰ περὶ τοῦ γάμου σας δύναται κάλλιστα νὰ διαρῶθουν, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς

οἰκογενείας σας καὶ τὰς ἰδικὰς σας ἐπιθυμίας.

Ἄφου λέγεται, ὅτι ἡ δεσποινὶς Σαιντράϊγ εἶνε ἀξία σας, διατί, πρὶν βεβαιωθῆτε περὶ τούτου, λέγετε ἐκ τῶν προτέρων ὅτι εἶνε ἀδύνατον αὐτὸ καὶ ἀπιθάνον; Ἐδῶ δὲν σὰς ἐνοῶ διόλου καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἔχετε νὰ μοῦ εἰπῆτε λόγους σπουδαίους καὶ εὐλόγους.

Ἡ Καρολίνα ἐλάλει τοσοῦτον εὐσταθῶς, ὥστε μετεβλήθησαν αἰφνης αἱ διαθέσεις τοῦ μαρκησίου. Ἦτο ἔτοιμος ν' ἀνοίξῃ πρὸς αὐτὴν τὴν καρδίαν του, τὰ πάντα κινδυνεύων, καὶ ἠσθάνετο ὅτι ἀμυδρά τις ἐλπίς τὸν παρῶρα εἰς τοῦτο. Ἐκείνη δὲ διέλυσε αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, καὶ ἀπέμεινε αὐτὸς περιλυπὸς καὶ καταβεβλημένος.

— Βλέπετε λοιπὸν, ὑπέλαθεν ἡ Καρολίνα, ὅτι δὲν ἔχετε τί νὰ μοῦ ἀπαντήσετε;

— Ἔχετε δικαίον, ἀπήντησεν ἐκείνος. Δὲν εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ σὰς εἰπῶ, ὅτι ἡ δεσποινὶς Σαιντράϊγ θὰ μοῦ ἦτο βεβαίως ἀδιάφορος. Τὸ γνωρίζω, ἀλλὰ σὰς δὲν δύνασθε νὰ κρίνετε ποιοὶ μυστικοὶ λόγοι μοῦ παρέχουσι τὴν περὶ τούτου βεβαιότητα. Ἄς μὴ γείνη πλέον λόγος περὶ αὐτῆς. Ἦθελα μόνον νὰ σὰς πείσω, ὅτι ἔγω ἐπὶ τοῦ πρακτικῶν πλῆρη ἐλευθερίαν πνεύματος, καὶ ὅτι ἡ συνειδήσις μου ἀσκέει ἡμίωτα τὰ δικαιώματά της. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ἐπιβῇ αἰφνης τοιαύτη τις σκέψις: Ὁ κ. Βιλλεμέρ θὰ νυμφευθῇ χάριν χρημάτων, ὑπολήψεως καὶ ἐπικροῦσιν! Ὁ αὐτὸ φίλη μου, σὰς ἱκετεύω, μὴ τὸ πιστεύετε ποτέ! Τοιαύτη ταπεινὴ δι' ἐμὲ ἰδέα σας θὰ ἦτο τιμωρία, τῆς ὁποίας δὲν κατέστην ἄξιος δι' οὐδὲν μου παρὰ πτώμα, δι' οὐδὲν μου σφάλμα πρὸς ὑμᾶς ἢ πρὸς τὴν οἰκογενεάν μου. Ἐπιθυμῶ ἐπίσης ἐξ ἑτέρου νὰ μὴ μὲ μεμψήψετε, ἂν τύχῃ καὶ ἀναγκασθῶ ν' ἀντιταχθῶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς μητρός μου περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς μου. Ἐνόμισα ὅτι καθήκον εἶχα νὰ σὰς εἰπῶ ὅ,τι δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν δῆθεν ἰδιοτροπίαν μου. Μὲ κηρύττετε τότε ἀθῶν ἐκ τῶν προτέρων, ἂν ἀργὰ ἢ γρήγορα εὐρεθῶ εἰς ὅσιν νὰ δηλώσω εἰς τὴν μητέρα μου καὶ εἰς τὸν ἀδελφόν μου ὅτι δύναμαι νὰ δώσω εἰς αὐτοὺς τὸ αἷμα μου, τὴν ζωὴν μου, τοὺς τελευταίους μου πόρους, καὶ αὐτὴν τὴν τιμὴν μου, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν ἠθικὴν μου ἐλευθερίαν καὶ τὰς ἐνδομύχους μου πεποιθήσεις; Αὐτὸ ποτέ, ποτέ! Αὐτὸ εἶνε ἰδικόν μου εἶνε ὁ μόνος πλοῦτος τὸν ὁποῖον φυλάττω, διότι αὐτὸ μοῦ τὸ ἔδωκεν ὁ Θεός, καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα!

Ὅτως ἠμιλῶν ὁ μαρκησίου εἶχε θέσει τὴν χεῖρα του ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ ἐβίβεν αὐτὴν ἰσχυρῶς. Ἦ ἐνεργὸς καὶ χარიεσσα συνάμα μορφή του ἐξέφραζε πίστιν ἀπερίοριστον καὶ πλήρη ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ δὲ Καρολίνα, ἐξάλλως, ἐφοβήθη μὴ ἐνόησεν αὐτὴν καὶ ἐφοβήθη ἐπίσης μήπως ἠπατάτο. Ἄλλ' ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν συνέβαιεν ἐν

τῇ ψυχῇ αὐτῆς, χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸ θέλῃ, ἔπρεπε νὰ φαίη ὅτι οὐδ' ὑπέθετε κἀν ὅτι ὁ μαρκησίου τὴν ἐσυλλογίζετο Ἡ Καρολίνα εἶχεν πολλὴν γενναϊότητα καὶ ἀρετὴν μάλιστα ὑπερηφάνειαν. Ἀπήντησε λοιπὸν ὅτι δὲν προσήκειν εἰς αὐτὴν νὰ ἐκφρασθῇ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἀλλ' ὅτι, τὸ κατ' αὐτὴν, τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσει τὸν πατέρα της, ὥστε θὰ ἐθυσίαζεν εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν της, ἂν ἠδύνατο διὰ τοιαύτης ἀνεπιφυλάκτου θυσίας νὰ παρατείνῃ τὴν ζωὴν του.

— Προσέξατε, προσέθηκε μετ' ὀλίγον μετὰ πολλῆς θερμότητος, καὶ ὅ,τι δῆποτε ἀποφασίσετε σήμερον ἢ βραδύτερον, μὴ λησμονήσετε τοῦτο: ὅτι, εἰς ὅσον οἱ ἀγαπητοὶ μας γονεῖς δὲν ὑπάρχουσι πλέον, φοβερὴν ἔχει ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας εὐγλωττίαν πᾶν ὅ,τι ἠδυνάμεθα νὰ πράξωμεν, καὶ δὲν τὸ ἐπράξαμεν, ἵνα παρατείνωμεν καὶ ἐνισχυσωμεν τὴν ζωὴν των. Ἡ ἐλαχίστη ἀμέλεια κοροφύται τότε εἰς ἁμάρτημα μέγα, οὐδεμίαν δ' εὐτυχίαν οὐδ' ἀνάπαυσιν δύναται τις νὰ αἰσθάνῃ, εἰς ἂν ἀναλογίζεται, ὅτι ἐξήσκησε μὲν τὰ δικαιώματα τῆς προσωπικῆς του ἐλευθερίας, ἀλλ' ἐλύπησεν ὁμως προσφιλεῖ μητέρα ἣτις δὲν ζῇ πλέον.

Ὁ μαρκησίου ἐσφιγῆς σιωπηλῶς καὶ σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα τῆς Καρολίνας. Οἱ λόγοι τῆς εἶχον βάλει κατὰ σκοποῦ, καὶ πολλὴν ὀδύνην ἐπροξένισαν εἰς αὐτόν.

Ἐκείνη ἠγέρθη τότε, καὶ αὐτὸς ἔτεινε πάλιν τὸν βραχίονά του, ἵνα τὴν συναδεύσῃ μέχρι τῆς ἀμάξης.

— Μείνατε ἡσυχος, τῇ εἶπε λίαν τὴν σιωπὴν καθ' ἣν στιγμήν ἀπεχωρίζετο αὐτῆς: δὲν θὰ πληγῶσω ποτὲ ἀπατόμως τὴν καρδίαν τῆς μητρός μου. Εὐχρηθῆτε δὲ νὰ ἔχω, εἰς ἂν ἐλθῇ ἡ στιγμή, τὴν εὐγλωττίαν νὰ τὴν πείσω! Ἄν δὲν τὸ κατορθώσω . . . διὰ σὰς θὰ ἦνε ἀδιάφορον τόσον τὸ χειρότερον δι' ἐμὲ.

Βίβεν εἰς τὸν ἀμαξήλατον τὴν διεύθυνσιν καὶ ἔγεινεν ἄφαντος.

ΙΖ'

Δὲν ἦτο πλέον δυνατόν εἰς τὴν Καρολίαν νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ πάθους τοῦ ὁποῖον ἐπέπνεε. Ἐν δὲ μόνον μέσον ἀμύνης τῇ ἀπέμεινε, ἵνα μὴ ἀνταποκριθῇ εἰς αὐτό ἢ νὰ μὴ τὸ μαντεύσῃ ποτέ, ἢ νὰ μὴ φαίη κἀν ἀποδεχομένη, ὅτι ὁ μαρκησίου ἤθελε τολμήσει νὰ τῇ ἠμιλήσῃ καὶ πάλιν περὶ αὐτοῦ, ἔστω καὶ πλάγιως. Ἀπεφάσισε ν' ἀποθαρρύνῃ αὐτὸν τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ πλέον τὸν λόγον, καὶ νὰ μὴ εὐρεθῇ πλέον μόνη μετ' αὐτοῦ, ὅπως στερήσῃ αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ νικήσῃ τὴν φυσικὴν του δειλίαν, διὰ τῆς αὐξήσεως συγκινήσεως.

Ἀποφασίσασα οὕτω περὶ τοῦ πρακτεῦ, ὑπέλαθεν ἐκείνη ἡσυχον ἀλλ' ἠναγκάσθη ἐν τού-

τοίς να ενδώση εις τὴν φύσιν, καὶ ἠσθάνθη τὴν καρδίαν αὐτῆς ἀναλυομένην εἰς λυγμούς. Παρεδόθη δὲ εἰς τὴν ὀδύνην τῆς ταύτης, διανοομένη ὅτι, ἀφοῦ τὰ πράγματα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μεταβληθῶσι, καλλίτερον ἦτο νὰ ἠττηθῆ τις ὑπὸ παροδικῆς ἀδυναμίας ἢ νὰ παλῆ πρὸς ἑαυτὸν μέχρις ἀδυνατοῦ. Ἐγνώριζε καλλίστα ὅτι παλαιῶν τις ἐκφανῶς, ἀρύεται μείζονα δύναμιν ἐκ τῶν προσωπικῶν αὐτοῦ ἠμεμεψύτων, κ' εὐρίσκει τέλος διεξόδον τινκ. συμβαλλόμενα; πρὸς τὴν αὐστηρότητα τοῦ καθήκοντος ἢ ἀμυπτῶν τὴν ἀμειλικτον μοῖραν. Ἀπεφάσισε δὲ οὕτω νὰ μὴ ὄνειροπολῆ πλέον μηδὲ νὰ σκέπτεται. Προτιμότερον ἦτο δι' αὐτὴν νὰ ταφῆ καὶ νὰ κλαύσῃ.

Δὲν ἐπανεῖδε πλέον τὸν Κ. Βιλλεμέρ ἢ τὸ ἐσπέρας, περὶ τὸ μεσονύκτιον καθ' ἣν ὥραν ἀπεχώρουσιν οἱ οικεῖοι. Ἦλθε δὲ οὗτος μετὰ τοῦ δουκός, κ' ἔφερον ἀμφοτέρω ἐνδυμασίαν ἐσπερινῆς ἐπισκέψεως, διότι ἤρχοντο ἀπὸ τῆς δουκίσσης Δυνιέρ.

Ἡ Καρολίνα ἠθέλησε ν' ἀποχωρήσῃ καὶ αὐτὴ ἀλλ' ἡ μαρκησία τὴν ἐκράτησε, λέγουσα:

— Τί νὰ γείνη, ἀγάπη μου! Θὰ κοιμηθῆτε ἀπόψε ὀλίγον ἀργότερα. Ἄλλ' ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἰδοῦμεν τί ἀπέγεινεν.

Ἡ ἐξήγησις δὲν ἐβράδυνεν.

Ὁ δούξ εἶχε τὸ ἦθος διατάζον καὶ οἰονεὶ ἐκπεπληγμένον ἀλλὰ τοῦ μαρκησίου ἡ μορφή ἦτο ἥμερος καὶ ἀνεπίπλαστος.

— Μητέρα, εἶπεν, εἶδα τὴν δεσποινίδα Ξαντράϊν. Εἶνε ὡραία, χαριεστάτη, θελκτικωτάτη. Δὲν ἤξεύρω, τῆ ἀληθείᾳ, ποῖα αἰσθήματα δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ἐκείνον ὅστις θὰ εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τῆς ἀρέσῃ, ἀλλ' ἐγὼ δυστυχῶς δὲν εἶχα αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν. Δὲν μ' ἐκύτταξε κἀν δευτέραν φοράν, διότι ἡ πρώτη, φαίνεται, τῆς ἤρκεσε νὰ μὲ κρίνῃ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μαρκησία εἰσῆγα κατὰπληκτος, ὁ μαρκησῖος λαβὼν ἠσπάσθη τὰς χεῖρας τῆς καὶ προσέθηκε:

— Ἄλλ' αὐτὸ δὲν πρέπει διόλου νὰ σὰς λυπήσῃ. Τοῦναντίον μάλιστα, ἐπιστρέφω πλήρη ἐλπίδων, ὄνειρων καὶ σχεδίων. Ἐμυρίσθην... ὦ! τὸ ἐμυρίσθην ἀμέσως, ἐν ἄλλο συνοικέσιον, τὸ ὅποιον θὰ σὰς προξενήσῃ πολὺ περισσώτερον χαράν.

Ἡ Καρολίνα ἐξ ἐκάστης λέξεως ἦν ἤκουεν, ἠσθάνετο ἑαυτὴν κυμαινομένην μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἄλλ' ἠσθάνετο ἐπίσης ὅτι ὁ δούξ εἶχεν ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς του, διανοεῖτο δὲ ὅτι καὶ ὁ μαρκησῖος τὴν θεωρεῖ κρυφίως. Προσεπονήθη ἐπομένως ἀπάθειαν. Ἐφαίνετο μὲν ὅτι εἶχε κλαύσει· ἀλλ' ἡ ἀναχώρησις τῆς ἀδελφῆς τῆς ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ὑποτεθῆ ἡ μόνη τῶν θακρῶν τῆς αἰτίας. Καὶ αὐτὴ τὸ

εἶπεν εἰπεῖ, καὶ ὁ μαρκησῖος ὑπῆρξε μάρτυς αὐτῶν, ὅτε ἡ ἀδελφὴ τῆς ἀνεχώρει.

— Ἐλα, νιέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, μὴ μὲ τυραννίς, ... καὶ ἂν ὀμιλῆς σπουδαίως...

— Ὅχι, ὄχι, εἶπεν ὁ δούξ χαριεντιζόμενος ἐρωτοτρόπως, δὲν εἶνε σπουδαῖον...

— Τοῦναντίον! ἀνεφώνησεν ὁ Οὐρβανός, ὅστις ἦτο ἐκτάκτως εὐθυμος. Τὸ πρῶγμα φαίνεται πιθανώτατον καὶ πολὺ εὐχάριστον...

— Τοῦλάχιστον εἶνε παράδοξον... καὶ ἀρκετὰ ρομαντικόν! ὑπέλαθεν ὁ δούξ.

— Ἐλάτε τώρα! ἀνεκράξεν ἡ μαρκησία, τελειώσατε τὰ αἰνίγματά σας!

— Λοιπὸν, διηγῆσαι, εἶπεν ὁ δούξ μειδιῶν εἰς τὸν ἀδελφόν του.

— Εὐθύς, ἀμέσως, ἀπεκρίθη ὁ μαρκησῖος. Ἄλλ' εἶνε διήγημα βλάκηνον, καὶ πρέπει νὰ προχωρήσω μὲ τάξιν. Φαντάσου, μητέρα, ὅτι φθάνομεν εἰς τῆς δουκίσσης ὡραῖον καὶ οἱ δύο καθὼς μὰς βλέπετε... Ὅχι! ἀκόμη ὠρσιότεροι, διότι καὶ τῶν δύο μας ἡ φυσιογνωμία εἶχεν ἦθος κατακτήσεως, τὸ ἦθος ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τόσον πολὺ ἀρμύζει εἰς τὸν ἀδελφόν μου, καὶ τὸ ὅποιον πρώτην φοράν ἀνελάμβανον ἐγὼ, ἀνεπιτυχῶς, καθὼς θὰ ἰδῆτε ἐντὸς ὀλίγου.

— Δηλαδή, ὑπέλαθεν ὁ δούξ, ἐφαίνετο τρομερὰ ἀφηρημένος, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν εὐθύς, ἀντι νὰ κυττάξῃ τὴν δεσποινίδα Ξαντράϊν, ἤρχισεν νὰ κυττάξῃ μίαν εἰκόνα τῆς Ἄννης τῆς Λύστριακῆς, ἡ ὅποια πρὸ μικροῦ εἶχε τεθῆ εἰς τὴν ἀίθουσαν τῆς δουκίσσης.

— Ἄ! εἶπεν ἡ μαρκησία στεναλῶσσα, καὶ ἦτο τόσον ὡραία αὐτὴ ἡ εἰκὼν;

— Ὁραϊστάτη! ἀπήντησεν ὁ Οὐρβανός. Θὰ μοῦ εἰπῆτε ἴσως, ὅτι δὲν ἦτο ἡ ὄρα νὰ τὸ παρατηρήσω· ἀλλὰ θὰ ἰδῆτε, ὅτι τὸ πρῶγμα ἦλθε λαμπρὰ! Ἡ δεσποινὶς Ἄρτεμις ἐκάθητο πλησίον τῆς ἐστίας μὲ τὴν δεσποινίδα Δυνιέρ καὶ μὲ δύο τρεῖς ἄλλας δεσποινίδας εὐγενῶν οικογενειῶν, μὲ ἀγγλικὴν κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἦτονον φυσιογνωμίαν. Ἐνῶ οἱ ἀφηρημένοι ὀφθαλμοὶ μου προσηλοῦντο εἰς τὸ στρογγύλον πρόσωπον τῆς μακαρίτιδος βασιλίσσης, ὁ ἀδελφός μου, νομίζων ὅτι τὸν παρακολουθῶ, προχωρεῖ ἐμπρὸς ὡς πρωτότοκος, χαριετὰ ἐν πρώτοις τὴν δουκίσσαν, κατόπι τὴν θυγατέρα τῆς, καὶ γενικῶς μετὰ τοῦτο τὸν νεαρόν ὄμιλον, καὶ ἀναγνωρίζει εὐθύς, μὲ τὸ ἀέτιον βλέμμα του, τὴν ὡραίαν Ἄρτεμιν, τὴν ὅποιαν εἶχε νὰ ἰδῆ ἀπ' οὗτο ἦτο πενταετής. Ἀφοῦ προσεμειδίασε εἰς τὸν προνομιούχον ἐκείνον κύκλον καὶ περιῆλθε τοὺς ἄλλους μετὰ τῆς μετροφόρονος ἀλλὰ καὶ ἠρακλεωτικῆς συνάμα κομψότητος, τὴν ὅποιαν μόνον αὐτὸς γνωρίζει, ἐρχεται πάλιν πρὸς ἐμέ, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην διευθυνόμενος πρὸς τὴν δουκίσσαν, καὶ μοῦ λέγει, ὠργισμένος μὲν ἀλλὰ ταπεινῆ τῆ φωνῆ. «Ἐλα λοι-

πόν! τί κάμνεις αὐτοῦ;» Ὁμοῖο τότε, χαριετῶ κ' ἐγὼ τὴν δουκίσσαν, καὶ προσπαθῶ ν' ἀτενίσω τὴν μαρμαρῆν μου... ἀλλὰ μὴ ἔστρεψεν ἀκριβῶς τὰ νῶτα! Κις οἰωνός! Ὁπισθοχωρῶ πρὸς τὴν ἐστίαν, διὰ νὰ φανῶ κ' ἐγὼ κἀπως, ἡ δὲ δουκίσσα μοῦ ἀποστίνει τὸν λόγον, μὲ τὴν φιλικήν φωνὴν πρὸς ἐμέ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν νὰ δεκακρηθῶ. «Ἦμην ἔτοιμος, σὰς ἐκρίζομαι, νὰ ὀμιλήσω ὡς βιβλίον ἀλλὰ θὰ ἦτο μάταιος ὁ κόπος. Ἡ δεσποινὶς Ξαντράϊν δὲν μ' ἐβλεπε διόλου, οὐδὲ μὲ ἤκουε. Ὁμίλει σὺ γὰρ μὲ τὰς ἄλλας συνομηλικούς της. Τέλος πάντων στρέφεται καὶ μὲ θεωρεῖ μὲ πολλὴν ἐκπλήξιν καὶ μὲ πολὺ περισσώτερον ψυχρότητα. Μὲ παρουσιάζουν εἰς τὴν γείτονά της τὴν δεσποινίδα Δυνιέρ, νεανίδα κυρὴν καὶ ἀρκετὰ πνευματώδη, ὡς μ' ἐφάνη, ἥτις κουντὰ τὸν βραχίονά της, ἀλλὰ εἰς μάτην, καὶ ἀναγκάζομαι πάλιν ἐγὼ νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ βῆμά μου, δηλαδή εἰς τὴν ἐστίαν, χωρὶς κἀν νὰ προκλέσω ἐν ἐρήθειᾳ. Δὲν τὰ χάσω ὅμως διόλου καὶ ἐπαναλαμβάνω τὴν συνδιάλεξίν μου μετὰ τοῦ δουκός, λέγω μερικὰς φράσεις λίαν συνετὰς περὶ τῆς συνεδριάσεως τῆς βουλῆς, ὅτε ἠκούω συναλίαν γελοῖων καταπινομένων ἀπὸ τοῦ κύκλου τῶν κορασιδῶν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μ' ἐθεώρουν ἡλίθιον. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἐγὼ δὲν τὰ χάσω διόλου. Ἐξακολουθῶ, καὶ ἀφοῦ εὐκόλως κατέδειξα τὴν εὐφράδειάν μου, ἐρωτῶ περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης εἰκόνας πρὸς μεγίστην εὐχαρίστησιν τοῦ δουκός Δυνιέρ, ὅστις βεβαίως πολὺ ἐπεθύμει νὰ καταδείξῃ τὴν ἀξίαν τοῦ κτήματός του. Ἐνῶ δ' ἐκεῖνος μὲ φέρι πλησίον τῆς εἰκόνας, διὰ νὰ μὲ κάμῃ νὰ θαυμάσω τὸ κάλλος τῆς ἐργασίας της, ὁ ἀδελφός μου λαμβάνει τὴν θέσιν μου, καὶ ὅταν ἐγὼ ἐπιστρέψω, τὸν εὐρίσκω καθήμενον μετὰ τῆς δουκίσσης καὶ τῆς θυγατρὸς της, δύο βήματα μακρὸν τῆς δεσποινίδος Ἄρτεμιδος, καὶ ἀνακλειόμενον ἐντελῶς εἰς τὴν ὀμιλίαν τῶν κορασιδῶν.

— Εἶν' ἀλήθεια, νιέ μου; εἶπεν ἡ μαρκησία εἰς τὸν δούκα μετὰ τινος ἀνηυχίας.

— Ἀληθέστατον! ἀπεκρίθη ἀπελῶς ὁ δούξ. Εἶχα ἀρχίσει τὴν πολιορκίαν, καὶ ἤλπιζα ὅτι ὁ Οὐρβανός θὰ ἐκινεῖτο διὰ νὰ μὲ πλησιάζῃ. Ἄλλὰ, παντάπασιν! Μ' ἀφίνει ὁ προσόχης μόνον ἐκτεθειμένος εἰς τὸ πῦρ τῆς μάχης, καὶ μὰ τὸν Θεόν, ἐπολέμησα κ' ἐγὼ ὅπως ἠμύρησα. Τὶ συνέβη κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα, θὰ σὰς τὸ εἰπῆ ὁ ἴδιος.

— Τὸ φαντάζομαι! ὑπέλαθεν ἀπελῶς ἡ μαρκησία. Θὰ ἐσυλλογιζέσθε κάθε ἄλλο πρῶγμα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, μητέρα, ὑπέλαθεν ὁ μαρκησῖος. Ὅστε σκοπὸν οὔτε καιρὸν εἶχα, διότι ἡ δουκίσσα ἀφῆκε τὸν Γαετάνον μὲ τὰς κορασιδας, μ' ἐπῆρε κατὰ μέρος καὶ γελοῖα χωρὶς νὰ θέλῃ μοῦ εἶπε τοὺς ἀξιωματικῶν αὐτοῦ λόγους, τοὺς ὅποιους σὰς ἀναφέρω κατὰ λέξιν:

— Ἀγαπητὴ μου μαρκησία, συμβάλει εἰδὼ κατὰ ἀπόψε, τὸ ὅποιον ἐμοιάζει φοβερὰ μὲ σκηναὶν κομψοῦ. Φαντασθῆτε ὅτι ἡ κόρη... τὴν ὑποῖκν εἶνε περιττὸν νὰ ἠνομάσω, σὰς ἐλαμβάνεται ὡς τὸν ἀδελφόν σας, κ' ἐπιμένει ἐπομένως νὰ θεωρῆ τὸν ἀδελφόν σας ὡς σὰς. Εἰς μάτην τῆς λέγομεν ὅτι ἀπατᾶσαι. Ἰσχυρίζεται ὅτι θέλομεν νὰ τὴν γελάσωμεν, ὅτι αὐτὴ δὲν γελάται, καί... νὰ σὰς τὰ εἰπῶ ὅλα τέλος πάντων; — Βεβαίως, κυρία δουκίσσα! εἰσθε καλὴ φίλη τῆς μητρὸς μου, καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μ' ἀφήσετε εἰς πλάνην. — Πολὺ σωστὰ! Δὲν πρέπει νὰ σὰς ἀφήσω εἰς πλάνην. Θὰ ἐλυπούμην πολὺ δι' αὐτὸ, καὶ πρέπει νὰ μάθετε ἀμέσως τοῦ εὐρίσκονται τὰ πράγματα. Ὁ δούξ τῆς φαίνεται θελκτικωτάτος, καὶ σὰς... — Κ' ἐγὼ φοβερός! ἔλατε, εἰπίτε το. — Σὰς δὲν τῆς φαίνεσθε τίποτε· δὲν σὰς βλέπει, δὲν θεωρεῖ, δὲν ἀκούει ἄλλον παρὰ τὸν δούκα· ἂν δὲν ἤξευρα πῶσον ἀγαπᾶτε τὸν ἀδελφόν σας, δὲν σὰς τὸ ἔλεγα...

Καθησύχασα ἀμέσως τὴν δουκίσσαν, καὶ τὴν χαρὰν τῆς ἐξέφρασα ὅτι ὁ ἀδελφός μου ἦτο δυνατόν νὰ προτιμηθῆ ἀπ' ἐμέ, ὥστε ἐπανελάθειν: ἀλλὰ τότε λοιπὸν ἔχομεν σωστὸν μυθιστόρημα! Πιστεῖτε ὅτι, ὅταν γίνῃ γνωστὴ ἡ προτίμησις τοῦ δουκός, δὲν θὰ φωνάζῃ... — Πῶς νὰ φωνάζῃ; Σὰς, κυρία δουκίσσα! — Ἐγὼ ἴσως, ἀλλ' ἐκεῖνη βεβαίως. Τὸ πρῶγμα πρέπει νὰ καθαρῶσθῃ. Ἐλάτε νὰ ἰδοῦμεν τί συμβαίνει· δὲν πρέπει νὰ τελειώσῃ ἡ συνέντευξις μὲ μίαν παρανόησιν.

— Ὅχι, ὄχι! ἀπήντησα εἰς τὴν δουκίσσαν· πρέπει πρώτον νὰ μ' ἀκούσατε. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν παρεντίθεται ἄλλος, καὶ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου αὐτοῦ ἐνδιαφέρομαι πολὺ περισσώτερον παρὰ ὑπὲρ ἐμοῦ. Εἶπατε πρὸ μικροῦ λέξιν τινὰ, ἥτις μὲ πειράζει καὶ τὴν ἠποῖαν σὰς παρακαλῶ νὰ ἀνακαλίσετε. Φαίνεσθε δικταθειμένη ν' ἀποφανθῆτε κατὰ τοῦ ἀδελφου μου, καθ' ἣν περιπτώσιν ἡ προσφιλέσ σας βαπτιστικὴ ἤθελε τὸν συγχωρήσει ὅτι τὸν ἐξέλαθεν ἀντ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ τὴν εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ τὸν συγχωρήσῃ δι' αὐτὸ πολὺ εὐκόλως, ἂν δὲν τὸν ἐσυγχωρήσῃ ἤδη, ἐπιθυμῶ νὰ μάθω τί ἔχετε ἐνκνίον του διὰ νὰ τὸ πολεμήσω. Ὁ ἀδελφός μου, ὡς ἐκ τῶν πετρικῶν του προγόνων, εἶνε καταγωγῆς πολὺ διασημοτέρης τῆς ἰδικῆς μου. Ἐγὼ ὅλα τὰ προτερήματα ἀληθοῦς εὐγενούς καὶ ὅλα τὰ θελγητρα ἐπαγωγῶ ἀνθρώπου. Ἐγὼ δὲν εἶμαι κἀν ἄνθρωπος τοῦ κόπου, καί, νὰ σὰς τὸ ὁμολογήσω, ἔχω ἐνίοτε ιδέας πολὺ φιλελευθέρας...

Ἡ δουκίσσα ἐξέφρασε φρίκην σιωπηλῆν, ἀλλ' ἐγέλασεν ὑποθέτουσα ὅτι ἀστείουμαι.

— Βλέπουσα ὅτι ἀστείουσαι, νιέ μου! εἶπεν ἡ μαρκησία μετὰ τινος κομψῆς.

— Καλὴ ἢ κακὴ, ὑπέλαθεν ὁ μαρκησῖος,

ἡ ἀστειότης μου δὲν ἔκαμε κακὴν ἐντύπωσιν. Ἡ δούκισσα μὲ ἔφησε ν' ἀναπτύξω τὴν ἀξίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου, συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἄνθρωπος εὐγενής, μὴ παραβιάς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τιμῆς, ἔχει δικαίωμα νὰ πτωχύνῃ, ὅτι ζωὴ διασκεδάσεων δὲν εἶνε πρᾶγμα ἀξιοκατάκριτον ἐντὸς τοῦ μεγάλου κόσμου, ὅταν τις ἐγκαίρως σταματᾷ καὶ ἀποδέχεται γενναίως τὴν ἔνδειαν. Ἐπειαυτοῦ τέλος τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλικὴν τῆς δούκισσας, τὴν ἐπιθυμίαν τὴν ὅποιαν εἶχε νὰ συγγενεῖται μαζί σας ἢ βαπτιστικῆς τῆς, καὶ κατώρθωσα νὰ τὴν πείσω νὰ μὴν ἐτηρέσῃ τὴν ἐκλογὴν τῆς δεσποινίδος Σαιντρούιγ.

— Ἀχ! υἱέ μου! τί ἔκαμες; ἀνέραξεν ἡ μαρκησία τρέμουσα· ἀναγνωρίζω τὴν καρδίαν σου, ἀλλ' εἶνε ὄνειρα αὐτά! Κόρη ἀνατραφεῖσα εἰς τὸ μοναστήριον εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν παρὰλυτον αὐτὸν κατακτητὴν...

— Στάσου, μητέρα, στάσου! ὑπέλαβεν ὁ μαρκησίας, δὲν ἐτελείωσα ἀκόμη τὴν διήγησίν μου. Ὅταν ἐπλησιάσαμεν πάλιν τὰς νεάνιδας, ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμις ἀνόμαζε τὸν ἀδελφόν μου καθαρῶς καὶ ἀπεριστρόφως κύριον δούκα. Ὁμίλει καὶ ἐγάλα μαζί του, ἔλαβον δὲ καὶ ἐγὼ ἀφορμὴν νὰ τὸν βοηθήσω νὰ δείξῃ τὰ προτερήματά του. Δὲν εἶχεν ὅμως καὶ πολλὴν ἀνάγκην τῆς βοηθείας μου, διότι τὸν ἐβοήθει εἰς τοῦτο ἐκείνη, ἡ ὅποια μεγάλην ἐπίσης ἠθύνετο εὐχαρίστησιν ἐπιδεικνύουσα τὸ πνεῦμα τῆς καὶ τὴν εὐθυμίαν τῆς.

— Ἡ ἀλήθεια εἶνε, εἶπεν ὁ δούξ παρασυρόμενος ὑπὸ ἀπαταμαχίτου αὐταρκείας, ὅτι εἶνε χαριστάτη ἢ μικρὰ αὕτη Ἀρτεμις, τὴν ὅποιαν εἶδα νὰ παιζῇ μετ' τὴν κόουκλαν τῆς. Ἦς τὸ ἐνθύμισμα μάλιστα, διότι δὲν ἤθελα νὰ τὴν ἀφήσω εἰς πλάνην περὶ τῆς ἡλικίας μου.

— Ἐγὼ δὲ, ὑπέλαβεν ὁ μαρκησίας, προσέθηκα ὅτι ἐψεύδουσα ὅτι ἐγὼ εἶχα ἰδεῖ τὴν κόουκλαν τῆς, καὶ ὅτι σὺ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐπαιζες ἀκόμη τὸ σερβάνι. Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμις δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποθίσω, ὅτι ἐξηκολούθει ἀκόμη νὰ με θεωρῇ ὡς δούκα.

— Ὅχι, ὄχι, κύριε μαρκησία, εἶπε γελῶσα ὁ κύριος ἀδελφός σας εἶνε τριᾶκοντα ἔξ' ἐτῶν τὸ γνωρίζω κάλλιστα... Καὶ τὰ ἔλεγε αὐτὰ μ' ἓνα κάποιον τρόπον...

— Ὅστι νὰ με τραλλάνῃ! συμφωνῶ, εἶπεν ὁ δούξ ἐγειρόμενος καὶ ἀναρρίπτων πρὸς τὴν ὀροφὴν τὰ διοπτρα τῆς μητρὸς του ἀτίνα ἔδραξε πάλιν δεξιῶτατα· ἀλλ' αὐτὰ ὅλα εἶνε ἀνοήσια! Ἡ δεσποινὶς Ἀρτεμις εἶνε ἀφελεστάτη καὶ χαριτωμένη μικρὰ ἐρωτότροπος, ἀληθὴς κόρη τοῦ σχολείου, μεθυμένη κάπως μετ' τὴν ἰδέαν ὅτι προσεχῶς πηγαίνει εἰς τὸν κόσμον, κ' ἐτοιμαζομένη νὰ γυρίσῃ πολλὰς κεφαλὰς μέχρις οὗ γυρίσῃ καὶ ἡ ἰδική τῆς. Ἀλλ' αὐτὰ εἶνε ἀκόμη

πρόωρα!... Ἀῦριον τὸ πρῶτ', ἀφοῦ σκεφθῇ... Κ' ἔπειτα θὰ τῆς εἰποῦν τόσα κακὰ πράγματα περὶ ἐμοῦ!

— Ἀῦριον τὸ βράδυ θὰ τὴν ἰδῆς καὶ πάλιν, εἶπεν ὁ μαρκησίας, καὶ ὅθ' ἀπορρήσιμος ἐξαίρετα νὰ πολεμήσῃς πᾶσαν κακὴν ἐπήρειαν, ἂν ὑπάρχῃ, τὸ ὅποιον δὲν πιστεύω. Μὴ φαντάζεσαι τὸν ἑαυτόν σου φοβερώτερον παρ' ὅ, τι εἶσαι, κύριε ἀδελφέ μου! Ἐπειτα ἡ δούκισσα εἶνε τὴν ἰδίαν μετ' τὸ μέρος σου, καὶ ὅταν ἀνεχώρῃς σοῦ εἶπεν: «Ἐπαυαλλεπόμεθα! Καθ' ἐσπέραν εἰμεθα ἰδῶ. Εἰς τὸν κόσμον θὰ ὑπάγαμεν μετὰ τὰ Χριστοῦγεννα» τὸ ὅποιον σημαίνει σαφέστατα καὶ καθαρώτατα τὰ ἔξῃς: «Ἐχομεν ἀκόμη ἓνα σωστὸν μῆνα, καθ' ὃν ἐγὼ καὶ ἡ βαπτιστικὴ μου δὲν θὰ ὑπάγαμεν εἰς τὸν κόσμον. Εἰς τὰς ἀπόκειται νὰ τῆς ἀρέσετε, πρὶν μεθυσθῆ μετ' τὴν χαρὴν καὶ τοὺς στολισμούς. Νέους δὲν δεχόμεθα σχεδὸν διόλου. Ἐπειτα δὲ ἔργον σας εἶνε νὰ γείνετε ὁ νεώτερος πάντων, τουτέστι ὁ προθυμότερος καὶ εὐτυχέστερος.»

— Θεέ μου! εἶπεν ἡ μαρκησία, νομίζω, πτωχέ μου δούξ, ὅτι ὄνειρεύουμαι. Πού νὰ σὲ συλλογισθῶ! Πού νὰ φαντασθῶ ὅτι ἦτο δυνατὸν σὺ, ὅστις ἐγάλας τόσας γυναῖκας, νὰ εὔρης πλέον γυναῖκα ἀρκετὰ ἀπλὴν... ἀρκετὰ γενναίαν... ἀρκετὰ φρόνιμον... — διότι τέλος πάντων ἐδιορθώθης πλέον, ὑποθέτω, καὶ νομίζω ὅτι θὰ καταστήσῃς εὐτυχιστάτην τὴν δούκισσαν Ἀλεξία.

— Αὐτὸ, μητέρα, σὰς τὸ ἐγγυῶμαι! ἀνεφώνησεν ὁ δούξ. «Ὅ, τι μ' ἔκαμε κακὸν ἦτο ἡ ἀμφιβολία, ἡ πείρα, αἱ ἐρωτότροποι γυναῖκες, αἱ φιλόδοξοι. Ἀλλὰ νεᾶνις χαριστάτη, κόρη δεκαῖξ ἐτῶν, ἡ ὅποια νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ἐμέ, πάμπτωχον ὡς εἶμαι... θὰ με κάμῃ πάλιν ἐξ ἀρχῆς παιδίον. Αὐτὸ θὰ σὰς κάμῃ καὶ σὰς εὐτυχῇ, πῶς; Καὶ σὲ Οὐρβανέ, ὅστις ἐφοβήσο τόσον μὴ ἀναγκασθῆς νὰ νυμφευθῆς;

— Ἦ, μήπως ἔταξε νὰ μείνῃ ἄγαμος; εἶπεν ἡ μαρκησία θεωροῦσα φιλοστόργως τὸν μαρκησίον.

— Διόλου ἀπεκρίθη ζωηρῶς ὁ Οὐρβανός. Ἀλλὰ βλέπετε ὅτι εἶνε καιρὸς ἀκόμη ἀφοῦ ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός μου κἀμνει τόσας λαμπρὰς κατακτήσεις. Ἄν μ' ἀφήσετε νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ὀλίγους μῆνας...

— Πραγματικῶς ὑπέλαβεν ἡ μαρκησία, δὲν εἶνε βία, καὶ ἀφοῦ ἔχομεν τόσον καλὴν τύχην, ἐμπιστεύουμαι εἰς τὸ μέλλον... καὶ εἰς σὲ καλὴ μου υἱέ.

Καὶ ἠσπάσθη ἀμφοτέρους τοὺς υἱούς τῆς. Ἐξαλλος ἐξ ἐλπίδος καὶ χαρᾶς, ἠσπάσθη καὶ τὴν Καρολίαν, λέγουσα:

— Καὶ σὺ, εὐμορφη καὶ καλὴ μου ξανθοῦλα, νὰ χαρῆς ἐπίσης.

Ἡ Καρολίνα εἶχε διαθέσει νὰ χαρῆ πολὺ πλεονέκτερον ἢ ὅσον ἐνδομύχως ὠμολόγει. Κακμηλοῦσα ἐκ τῶν συγκινήσεων ἐλοκλήρου ἡμέρας, ἀπεκοιμήθη γλυκύτατα, διακουμένη ὅτι ἡ κοίτης εἶχεν ἀναβληθῆ, καὶ ὅτι ἐπὶ τινα ἔτι χρόνον δὲν θὰ ἐβλεπε τὸ ἀνέκκλητον κώλυμα τοῦ γάμου παρεντιθέμενον μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ Κ. Βιλλεμέρ.

(Ἐπιταὶ συνέχεια).

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ Τῇ ΔΥΣΕΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· Ἐς σελ. 521.

ΚΑ'

Παραβαλλόμενοι οἱ Στρατιῶται πρὸς τοὺς βερωσιδῆρους καὶ ἀτελῶς κατηρητισμένους ἱππεῖς τῆς Εὐρώπης, ὑπερέχον τούτων ἐν πᾶσι, διότι καὶ ἐλαφρῶς ἦσαν ἐσκευασμένοι, καὶ καρτερικῶς ὑπέφερον τὰ πάντα, καὶ τακτικὴν καὶ πειθαρχίαν καὶ στρατιωτικὴν τιμὴν ἐγνωρίζον· ὡς οἱ παλαιοὶ μισθοφόροι, ἔμενον πιστοὶ εἰς τὸν ὄρκον τῶν, ἠττωμένων δὲ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ἐπρωτίμων ν' ἀποθάνουσι παρὰ νὰ παραδώσωσι τὰ ὅπλα: «πρόσθεν ἂν ἀποθάνουσι ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν» ἔλεγον καὶ οἱ Μύριοι εἰς τὸν νικητὴν Ἀρταξέρην. Ἐνῶ ἄπαντες οἱ Ἴταλοὶ στρατιῶται παραδιδόνται ἄμαχῆται εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΒ', μόνον οἱ Στρατιῶται μένουσι πιστοὶ εἰς τὴν Βενετίαν, ὡς γράφει αὐτὸς ὁ εἰς τὰς ταξείας τοῦ νικητοῦ κατ' αὐτῶν πολεμῶν Μερκούριος:

Οἱ Ἴταλοὶ δὲ ἄπαντες τῆς Αὐθιανῆς ἐρύγαν, καὶ δημαγέροι ἴλησαν μετὰ τοὺς ἐχθρούς ἐπύγαν, καὶ οὐδεὶς οὐδὲν ἀπέμεινε, μόνον οἱ Στρατιῶται Πελοποννησίου ἐμοῦ καὶ οἱ Μακεδονεῖαι 1).

Ὁ maréchal de la Marck γράφει εἰς τ' ἀπομνημονεῖματά του (XX) ὅτι ἐν ἔτει 1510 δύο Στρατιῶται ὑπηρετοῦντες ὁ μὲν τὴν Γαλλίαν ἢ δὲ τὸν Πάπαν τοσοῦτον λυσσῶδῶς συνεπλάκησαν, ὥστε ἀμφοτέρω ἐπետαν νεκροί, πρὸς μεγίστην λύπην τοῦ στρατάρχου ἐπισημειοῦντος μετ' lut grand dommage, car ils estoient tous deux gentils compagnons entre les Albanois 2).

Ὁ προμνημονεῖταις Μερκούριος δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ πῶς ὁ ἀρχιστράτηγός του Γαλιάστος ὁ Σανσεβέρινος παρεδόθη ζῶν εἰς τοὺς Γάλλους, ἐνῶ οἱ ὑπὸ τὸν Μερκούριον ἱππεῖς ἐνίκησαν, καὶ

φονεύσαντες πολλοὺς ἐχθρούς ἐντίμως ὑπεχώρησαν.

Ὅμοι, κακὸν ποῦ ἔτρενε, ἔς τὸν κόσμον ποῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς κείνον τὸν πόλεμον ἔρθεθ' ἢ ἀποθάνω, καὶ ἐστερήθῃ τῆς τιμῆς, πάντες ν' τὸν λυθίζου, μεγάλοι τε καὶ οἱ μικροὶ ὡς ποτε εἴη νὰ βρίζουν! ὦ, τὸν μωρὸν καὶ ἀκαθάρτον εἰ τὸν ἔλαϊ ἢ τὴν ζωὴν του, τοὺς πάντας νὰ ἀσχύναται, νὰ μ' ἔχρ τὴν τιμὴν του, ν' ἀφήσῃ φῆμιν ἀσχύιστον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, καὶ ἄν νὰ κατακρίνεται εἰς θεοὺς τοὺς ἀγῶνας 1).

Ἀληθῆ τέκνα τοῦ πολέμου, δὲν πολεμοῦσι διὰ τὸν μισθόν, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς πατρίδος. Ὁ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν πολεμῶν ὑπὸ τὰς ἀγγλικὰς σημαίας Θωμάς ἢ Ἀργεῖος παρορμᾷ εἰς μάχην τοὺς Στρατιῶτας διὰ τῆς ἔξῃς δημηγορίας, τὴν ὅποιαν μεταφέρει ἡ αὐτῆς κοὺς Νικάνδρος Νούκιος: «Ἐλλήνων ἐσμὲν παῖδες καὶ βεβρόχαρον σμῆνος οὐ προσυμείβαν· τοῖνον τὴν πρέπουσαν ἡμῖν ἀρετὴν καὶ ἐν τῷ πολέμῳ καρτερίαν ἀποδείξωμεν, ἐν' ἅπαντες λέγειν ἔχομεν, ὡς οἱ ἐξ Ἑλλάδος ἐν ταῖς Εὐρωπαϊαῖς μέρεσιν εὐρεθέντες ἔργα χειρὸς ἀρίστης ἐπεδείξαντο... Τοιγαροῦν, ὦ ἄνδρες, ἀνδρείως καὶ συντεταγμένως τοῖς ἐχθροῖς ἐπιβάλωμεν, καὶ τὴν Ὀλεάντιον ἀκτὴν αἵματιν ἐναντίον φονεῖζωμεν, καὶ τὴν πάλαι θρυλλουμένην Ἑλληνικὴν ἀνδρείαν ἔργως αὐτοῖς φανεράν ποιήσωμεν.» Ὅστω περίπου καὶ ὁ Μερκούριος δημηγορεῖ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς του:

Περιλημένοι μου ἀδελφοί, παιδιὰ μου ἀγαπημένα, ποῦ πάντα ἐπολεμήσατε ἔθια κ' ἐπαινεμένω, γονεῖς σας ἐτιμῆσατε ὀμοῦ καὶ πατριδα 1).

Δὲν ἦλθεν εἰς Ἴταλίαν οὔτε ὑπὲρ τῆς Βενετίας νὰ πολεμήσῃ, οὔτε χρήματα νὰ κερδίσῃ, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον αὐτὸς νὰ τὸν γνωρίσουσι ὅλοι:

οἱ ἀνθρωπῶνοι κ' εὐγενεῖς ὅλοι νὰ με τιμήσουν.

Ἐνα καὶ μόνον ἐπιδιώκει σκοπὸν, «πῶς τ' ἀλλότρια γένη

νὰ τὴν νίκησῃ, καὶ φανῇ ὡς ἄλλος Παλαμῆδης, ἀνδρεῖός τε καὶ συνετός, λέγω ὡς Διομήδης.

Τὸν ἔστειλεν ὁ πλανήτης του διὰ ν' ἄρχῃ στρατεῖων,

νὰ κάμῃ ἔργα θαυμαστά, ἔς τὸν κόσμον ἵπαινεμένα, κ' εἰς τοὺς μεταγενέστερους νὰ εὐρεθοῦν γραμμένα.

Θέλει νὰ ἡμοιάσῃ πρὸς τὸν συμπατριώτην του Παλαμῆδην, καὶ ἰδίως πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὅποιου τὸ ὄνομα συγχύτατα φέρεται ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Κορωναίου:

μ' ὅλους τοὺς Στρατιῶτας τοῦ ὄρημ' ὡς Ἀχιλλέα, ἔχει τὴν γνώσιν Νέετορας, κ' ἀνδρείαν Ἀχιλλέα.

Κατενθουσιάζεθαι, ὅταν ἤκουσε τὸν στρατηγὸν Νάρδον προσφωνοῦντα αὐτόν:

1) Μερκούριου ἀνθραγαθήματα σελ. 38.

2) Ἀτίθι. σελ. 70.

1) Μερκούριου ἀνθραγαθήματα σελ. 88.

λοιπὸν Ἑλλήνων ἐκλογή, περίφραγμα Ἀλβανῶν, εἰς πᾶν γε πρᾶγμα ὅμοιο τῶν στρατηγῶν Ρωμάνων, καὶ περιττὸ ἔς τὴν ἀνδρείαν παρὰ τὸν Ἀχιλλεῖα, φρόνιμο δὲ κ' ἔλασσεν πρὸς τὸν Ὀδυσσεῖα (σελ. 98).

Ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς φαντάζεται ὅτι ἐφθασεν ἡ καὶ ὑπερέβη τὸ πρότυπόν του, διότι συνομιλεῖ πρὸς τὸν ποταμὸν τῆς Alessandria, ὡς ἐκείνος πρὸς τὸν Σικάμανδρον:

Ἰθύς δὲ τοῦ Μερκούριου ὁ ποταμὸς τοῦ εἶπε: ὃ ἔδοξε Μερκούριε, κράτησε τὸ σπαθί σου, ὅτι ὄλον με κατέστησε αἷμα διὰ τὴν τιμὴν σου, καὶ ἄλλαες τὴν φύσιν μου, καὶ ὄλοι με μισοῦσι, κί' ὡς καὶ τὰ ζῷα τ' ἄλογα ἔς ἐμὲ δὲν θὲ νὰ πισῶσι... Τοιαῦτα λόγια ἀκούσας λυπήθη ἡ ψυχὴ του (σελ. 38).

Ἀγάλλεται ἀκούων τὸν δόγην τῆς Βενετίας διακηρύσσοντα ὅτι ἀληθῶς ἡ δόξα του ἀντανάκλα εἰς αὐτὴν τὴν πατρίδα:

Πᾶς τόπος καὶ περιοχή πρέπει νὰ σὲ δοξάζῃ, καὶ πλεὸν ἡ περὶ τὰ σου, γίνατ' ἔλαβε κλειδὸ χάρι ἀπὸ ταῖς χώραις ἅπασαις τὸν στέφανον νὰ πάρῃ ¹⁾.

Δι' αὐτὴν τὴν δόξαν μάχονται καὶ οἱ μεσαιωνικοὶ ἡμῶν πολεμισταί:

Κί' ἀπολογεῖται ὁ βασιλεὺς τοῦτον τὸν λόγον λέγει: ποῖος πάγει πέρα ἔς τὸ Περὸν, ἔς τὸ μέγα Σουλτανικὸν, νὰ κίμῃ εἰς τὸν πόλεμον, νὰ ἐκκουσθῇ ἔς τὸν κόσμον; ²⁾

Διὰ τὸ τραγοῦδι πολεμεῖ καὶ ἡ ἀρματωλὸς καὶ ὁ κλέφτης.

Ὡς προερέθη, οἱ στρατοὶ τῆς τότε Εὐρώπης μαχόμενοι κατὰ τὸ παλαιὸν ἵπποτικὸν σύστημα, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ιδέαν εἶχον τῆς λεγομένης τακτικῆς μεθόδου διὰ τοῦτο συλλαμβάνονται ἀγεληδὸν ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν, οἵτινες καὶ ἐνέδρας διοργανίζουσι, καὶ διὰ κατασκόπων πληροφοροῦνται περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολεμίων, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταγομένων θέσεων· ὡς δὲ οἱ ἀκρίται ἐν τῇ Παραδρομῇ γινώσκουσιν ἄριστα πάσας τὰς ἀτραπούς, οὕτω καὶ οἱ Στρατιῶται ἀμέσως ἀνακαλύπτουσι καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐντοπιῶν μὴ καλῶς γινωσκόμενα μονοπάτια· εἰς τοῦτο δὲ τοὺς βοηθεῖ καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν ἵππων των διαπερῶντων ὀρηκτικὸς ποταμούς, καὶ ἀναρριχωμένων εἰς τραχύτατα ὄρη. Ὁ μετ' αὐτῶν ἀγωνισθεὶς Λουδοβίκος da Porto (1509) περιγράφει οὕτω τοὺς ἡμετέρους ἵππεῖς: «μὴ ἀρκούμενοι νὰ ἐπιτρέχωσι μέχρι τοῦ Βασάνου, τῆς Βικεντίας ἢ καὶ τοῦ Λενιάλου, ὅθεν δύνανται νὰ ἐπιστρέψωσι τὸ ἐσπέρας εἰς τὰ καταλύματά των, συχναίως ἀδιαφοροῦντες περὶ τῶν ὀπισθεν των κατασκευασμένων ἐχθρῶν, περῶσι κολυμβῶντες τὸν Ἄδριαν καὶ τὸν Μίγκιον, καὶ διερχόμενοι ὄρη τραχύτατα φθάνουσι μέχρι τῆς περιοχῆς τῆς Βορξίας, καὶ ἐξ ἀπρόοπτον ἐπιτιθέμενοι προσενοῦσι μεγίστας φθοράς. Οὐδέμιαν ὄδον ἀφίνουσιν ἀφύλακτον, ἐγκατατέτατοι δὲ καὶ καρτερικῶ-

¹⁾ Μερκούριου ἀνδραγαθήματα σελ. 147.
²⁾ Σκαλλέριος, σελ. 9.

ταχοὶ οὔτε ὑπὸ τῆς πείνης, οὔτε ὑπὸ τῆς δίψης, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀγρυπνιῶν ταλαιπωροῦνται· ἴσχυ· μασίως διοργανίζουσι τὰς ἐπιδρομὰς καὶ γινώσκουσι τὰς πλεόν μυστηριώδεις καὶ ἀβάτους ἀτραπούς ³⁾.

Ὁ διοργανισμὸς τῆς ἐνέδρας καὶ τῆς κατασκοπίας τῶν Στρατιωτῶν εἶνε αὐτὸς ὁ ἐν τῇ Παραδρομῇ τοῦ Φωκῆ διατυπούμενος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τῆς ἐξῆς ὑπὸ Κορωναίου μνημνευομένης ἐν Παδοῦν χαισιῶς, πρὸς τὴν Παραδρομὴν (σελ. 201, 207. ἐκδ. Hase):

Ἐξέσιν ἄνδρας διέλεξε ἀπ' ἑλὴν τὴν στρατείαν του, εἰς πόλεμον καρτερικούς, ὡς ἦθελ' ἡ καρδιά του, καὶ εἰς ταῖς τέταται τῶν ἐχθρῶν τοὺς ἐστειλε νὰ πάσι, ὁ καθεὶς εἰς ἀπὸ κενούς ὡς λεοντάρ; νὰ δράσῃ. ἔς τὸν τόπον δ' αὐτὸς ἔμεινε μετὰ τοὺς ἄλλους Στρατιώτας καὶ χωσιασμένων ἐποίησε μετὰ τοὺς Μικεδονίτας. Ἀφοῦ δὲ εἶδαν οἱ ἐχθροὶ τὴν τόλμην τὴν περισσάν, μουντάρμα ¹⁾ τριακόσιοι πρὸς ταῦτους τὸτ' ὤρμησαν. Ἐκείνοι δ' ὡς τοὺς εἶδαν, ὡς ἦσαν διδαγμένοι, ὤρμησαν καὶ ἔφυγαν, καὶ ὡς ἄνδρες ἐδείχθη, οἱ δὲ ἐχθροὶ ταῦς ἐδίωξαν καὶ λαντάνισαί των ἔρχαν. Ὡς ὁ καλὸς ψαρῆς λοιπὸν τὸ δόλος ὅπου βάνει, ἔς τὴν ἄγκιστρον, ἔξω ἔς τὴν γῆν τὸ φάρι διὰ νὰ βγάλῃ, οὕτω καὶ ὁ Μερκούριος μετὰ εἰκόσιν ἀνδρωμένους, τοὺς ἐναντίους ἀπίστησε, τοὺς πολυφημισμένους. Ἀφοῦ δ' ἐκεῖθ' ἀπέρσαν ὅπου τ' ὄνει κρυμμένους, τότε φωνῇ ἐδόθησε πολλὰ προθυμομένους: — Ἔσται κειρὸς, ὃ ἄνδρες μου, πόρρ γὰ νὰ φανοῦμεν, ἔς τὸν πόλεμον κατὰ ἐχθρῶν. πάντες νὰ τιμηθοῦμεν! Κί' ὡσπερ λαιοντάρια ὤρμησαν καὶ ὄπισω των πηγαίναν, καὶ τούτων τὰ κοντάρια εἰς τοὺς ἐχθρούς σεβαίναν· κί' αὐτοῖνοι δὲ οἱ ἄθλιοι δὲν μπόρουν νὰ γυρίσουν, οὕτω νὰ θελοῦν πρόσωπον, οὕτω νὰ πολεμήσουν... Ἀρχοντας ὀδοῦκοντες ἔπασαν καὶ ἔδεσίνους, καὶ μέσα εἰς τὴν Πίζουσαν πιστάγκωνα ἔφεραν τους· ἔς τὴν βέρσαν δὲ τοὺς ἔβαλε πάντας καλὰ δεμένους, κ' εἰς Βενετιάν τοὺς ἔφερον ὀπισθαγκωσιμένους, καὶ μετὰ μεγάλην κερρησιάν εἰς τὸ πάλαι διέβη, καὶ ἔδωκε τὰ αἰχμάλωτα ἔς τὸν πρίγκηπα ποῦ ἔσθη ²⁾.

Περὶ τῶν κατασκοπῶν γράφει τὰ ἐξῆς ὁ Κορωναίος:

Εἰς τοῦτο οἱ κατασκοποὶ γοργὰ ἄς ὑπᾶν νὰ ἴδουσι, τὸ τί ποιοῦσιν οἱ ἐχθροὶ, καὶ πόσον στρατὸν ἔχουν, καὶ ἂν τὴν νύκτα αἰ θίγῃαι των ἄνω καὶ κάτω τρέχουν ³⁾ Στρατιῶτην εἶνα διαλεκτῶν, πιστῶν κί' ἀνδρωμένων, νὰ ἐπατήσῃ ἕσταιεν, ἄνδρα δοκιμασμένον. Ὡς δὲ σκυλὶ λαγωνικὸν ἀφοῦ ὄδε πάντα τόπον, μετὰ κινδύνου περισσοῦ καὶ μετὰ μέγαν κόπον ⁴⁾.

Καὶ δὲν κατασκόπευον μόνον τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' ἐξηκριθῶν καλῶς καὶ τὴν ἐν τῷ μάχεσθαι τάξιν του, καὶ ἀναλόγως τῶν ἐξέων του ἐφήρμοζον τὴν κατ' αὐτοῦ τακτικὴν. Ὅταν ὁ Μερκούριος ἦλθεν εἰς Βαυαρίαν ἐν πολέμῳ κατὰ τῶν Βοεμῶν, οὗς οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ, ἐξέθηκεν εἰς τὸν κόμητα παλατινὸν τὴν ἐν τῷ μάχεσθαι τάξιν των

¹⁾ Lettere Storiche, ἀριθ. 28. Ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ messire du Bellay (1534) οἱ ἄλλοι ἵππεῖς τῆς Γαλλίας ὑποχρεοῦνται νὰ περῶσι κολυμβῶντες ποταμούς καὶ ἀναρριχωσιν εἰς τραχέα ὄρη.
²⁾ Βαρῆς ἵππεῖς.
³⁾ Κορωναίος, σελ. 115—117.
⁴⁾ Σελ. 19.
⁵⁾ Σελ. 103.

ἐχθρῶν του καὶ τὸ κατὰλληλον πρὸς κατὰ στρατήν των μέσον:

Ἀυτοὶ ἔχουν συνήθειαν τ' ἀμέλειά τους νὰ δένουν, κί' ὡς ταῖχος νὰ τὰ κένουσι καὶ μέσα νὰ σιβαίνουσι, καὶ σφικισμένοι γύρωθεν καὶ κατ' ἀσφικισμένοι, ἐχθρούς των νὰ φονεύωσι αὐτοὺς ὡς ἀνδρωμένους. Κί' ἐκεῖ πρὸς τὸ ἡμέρωμα πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἐσπῶσε, φραγμαὺς οὐδὲν τοὺς ἄφρασε νὰ ποίωσιν, ἀλλ' ἐσκοπῶσε πολὺ μέρος ἐκ τῶν ἐχθρῶν καὶ διεσάθρωσε τοὺς ¹⁾.

Ἐνῷ οἱ συμπολεμισταὶ των Εὐρωπαῖοι παραδίδονται εἰς εὐωχίαις καὶ ὕπνον, οἱ Στρατιῶται μένουσιν ἀγρυπνοὶ, φυλάσσοντες τὸ στρατόπεδον, καὶ ἰδίως συλλογιζόμενοι πῶς νὰ ὑπερνηκῶσιν ἀπρόοπτον τι κώλυμα. Ἡ μέγρη πρῶτος ἀγρυπνία τοῦ Μερκούριου πρὸ τῆς γαφύρας τοῦ Γαλιάνου (σελ. 60—61) ἀναπολεῖ τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ Βενοφῶντος περὶ τῆς σωτηρίας των Μυρίων. Ἐνῷ οἱ πολεμισταὶ Γάλλοι κοιμῶνται, ὁ ἀκούμητος Στρατιῶτης ἐπένοησε τὸ μέγρη στρατηγῆμά του, τὸ ὅποιον ἀμέσως ἐφαρμολογήσεν ἀνέδειξε νικητὴς τοὺς Γάλλους, αὐτὸν δὲ στρατηγὸν τοῦ ἵππικου τοῦ Λουδοβίκου Β', καὶ κόμητα τοῦ Ἀλβίου καὶ τῆς Ρόκκας Σέας.

Ἐβδόμεν ὅτι ὁ Brantôme θεωρεῖ τοὺς Στρατιῶτας ὡς τοὺς πρώτους διοργανωτὰς τοῦ ἐλαφροῦ ἵππικου τῆς Γαλλίας. Ταῦτα δ' ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ seigneur de Courbusson ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ²⁾. Καὶ σήμερον δ' ἔτι, μ' ἄλλας τὰς προσόδους τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης, μέρη τινὲς τῆς τακτικῆς καὶ τοῦ δημιῶν τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν διατηροῦνται ἀναλλοκίωτα ἐν τοῖς εὐρωπαϊακοῖς στρατοῖς. Ὁ ταγματάρχης Hardy περιγράφων τὴν λόγγην των ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Γαλλίας πρώτων ἑλλήνων ἵππεων σημειοῖ «c' est absolument la lance moderne» ³⁾. Ἀκολούθως θέλομεν εἶναι πῶς αὐτόπτης μάρτυς περιγράφει τὴν ὑπὸ των Στρατιωτῶν στηθεῖσαν φρόδρον ἐνέδραν ἐν Γενούῃ (1507), εἰς ἣν ὁ Λουδοβίκος Β' ὄρειλει τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐπικρασίας πόλεως. Ἡ ἐν τῷ ἐπιστήμῳ κανονισμῷ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἐν ἔτει 1875 διατυπωμένη ἐνέδρα εἶνε ἀκριβῶς ἡ Στρατιωτικὴ καὶ ἡ παλαιὰ ἀριτική.

Ἰδοὺ τί λέγει τὸ ἄρθρον 109 τῆς νῦν ἰσχυοῦσης ἐν τῇ γαλλικῇ ἵππικῇ ὁδηγίας: «Ἐνέδρα εἶνε κεκρυμμένη θέσις, τὴν ὅποιαν λαμβάνει σῶμα τι πρὸς σκοπὸν ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἢ παρεμποδίσσεως τῆς καταδιώξεώς του. Το μυστικὸν εἶνε ὁ πρῶτος ὅρος τῆς ἐπιτυχίας. Ἐν ταύτῃ περιπτώσει τὸ πρὸς ἐνέδραν ὠρισμένον ἀποσπασμα πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ τὴν νύκτα, ὡς φθάσῃ πρὸ των χαραγμάτων τῆς ἡμέρας ἐν τῇ ἐκλεγεσίᾳ θέσει. Ἡ ἐνέδρα δύναται νὰ στηθῇ εὐ μόνον ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διερχομένη ὁδῷ,

¹⁾ Κορωναίος σελ. 90.
²⁾ Bl. Daniel, histoire de la milice française, 186-171.
³⁾ E. Hardy, les Français en Italie, Paris 1880, σελ. 93.

ἀλλ' ἔτι καὶ ὡς πρὸς προσελκυθῆναι οὗτος διὰ μικρῶν ἀποσπασμάτων προσποιομένων τὴν φυγὴν ⁴⁾.

Ὁ Ἡσυχῆς Riccotti, ὁ τὴν τελευταίαν καὶ πληρεστέρην συγγραφήν πραγματεῖαν περὶ τῶν μισθοφόρων, παραδεχόμενος ὅτι εἰς τοὺς Στρατιῶτας ὑφέλει ἡ Ἰταλία τὸν διοργανισμὸν τοῦ ἵππικου, ἐπιφέρει: «οἱτοὶ ἐλθόντες εἰς Ἰταλίαν παρέστησαν ἄριστος τύπος ἵππεων συνειθισμένων νὰ μάχωνται δι' ἀκοντίου, νὰ κατασκοπεύωσι καὶ ἐπιτηρῶσι τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ, νὰ ἐπισπαρῶσιν τὴν νίκην, ἢ νὰ ἐξαπαλλίωσιν τὴν υποχώρησιν» ⁵⁾.

Ἄλλ' ἐνῷ οἱ Στρατιῶται οὕτως ὑπερέχουσι των συγχρόνων συναδέλφων, μειονετούσι πρὸς τοῦτους κατὰ τὸ χριστιανικὸν αἶσθημα καὶ ἰδίως τὴν φιλανθρωπίαν. Δὲν συνοδεύονται ὑπὸ ἱερέων, ἐξ ἐναντίας μάλιστα μισοῦσι τοὺτους, θεωροῦντες ὡς κακίστους εὐνοῦς, πολλάκις δὲ καὶ κεφαλαὶ ἀθῶων λατῶν ἱερέων ἀνεμίχθησαν εἰς τὰ αἰμοσταγῆ τρώπια των, ὡς λέγει ὁ ἱστορικός τοῦ Μιλάνου ⁶⁾. Ἰδίως δὲ δὲν θέλουσι ν' ἀφῶσιν τὸ βάρβαρον ἔθιμον τῆς ἀποκοπῆς των κεφαλῶν. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως, συναναστρεφόμενοι πρὸς τοὺς ἄλλους συναδέλφους, ἡμεροῦνται, καὶ ἐνῷ μεταδίδουσιν εἰς τοὺτους τὰ μυστήρια τῆς τακτικῆς των, παραλαμβάνουσι τὰ χριστιανικὰ αὐτῶν αἰσθηματὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ Ἑλλήνας ἱερεῖς βλέποντες εἰς τὰ τάγματα των Στρατιωτῶν, καὶ αὐτοὺς ἀπαιτοῦντας ἀπὸ τῆς Δημοκρατικῆς τὴν εὐδαίαν θεμελιώσεως ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Οὔτε κεφαλαὶ των ἐχθρῶν ἀποκόπτονται, οὔτε οἱ αἰχμάλωτοι σφάζονται, ἀλλὰ δεδεμένοι ὀπισθῶν καὶ ὀδηγοῦνται ἐν πομπῇ εἰς τὰς πόλεις καὶ παραδίδονται εἰς τὸ ἔλεος τοῦ ἡγεμόνος. Ἡ κατάργησις τοῦ ἔθιμου τῆς κεφαλοτομίας δὲν ὑφέλειται εἰς μόνον τὴν ψυχικὴν ἡμέρωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφίρον. Βλέποντες τοὺς χριστιανούς ἡγεμόνας σήμερον πολεμοῦντας καὶ αὐτοὺς συμφιλιομένους, ἀνεγνώρισαν ὅτι οἱ ἐν Εὐρώπῃ πόλεμοι δὲν ἦσαν ὡς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀδιάλλακτοι φιλετικὸι ἀγῶνες, ἀλλὰ καθαρώς πολιτικοὶ· ἐπειδὴ δ' οὕτω ἡ σημερινὴ ἀντιπαλὸς των θά ἦτο ὁ σύμμαχος τῆς αἰρίων, συμφίρον εἶχον νὰ μὴ ἔχωσι ἐκκερμαῖς λογαριασμούς ἀφρατος. Τοῦτο πρῶτος ἀνεγνώρισεν ὁ ὀξυδερκὴς Μερκούριος, ὅστις, ἐπανειλημμένως προσκλήθεις ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου Β', ἐπὶ πολὺ ἐδίσταζεν ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῆ τὴν ὑπηρεσίαν βασιλείως, ἀφ' οὗ τὸν ἐχώρισαν αἱ ἐν Γάρῳ καὶ Νοβάρῳ γαλλικαὶ κεφαλαί. Ἄλλ' ἂν τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐλησημονήθη διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἴσχυει ἔτι ἐναντίον των

¹⁾ Instruction pratique de 1875 sur le service de la cavalerie française en campagne (ἐν Hardy, σελ. 122, 127).
²⁾ Storia delle compagnie di ventura in Italia. Torino 1884, tom III, σελ. 247—248.
³⁾ Bern. Corio, Storia di Milano, Padova 1616 σ. 941.

Τούρκων και Κροατών. Ο αυτός Μερκούριος, ή μετά πομπής δόγγων τους αιχμαλώτους του εις τας πόλεις, εν έτι 1510 άνηλειώς κρουρηγεί πρό των όφθαλμών του Bayard τους αιχμαλωτισθέντας Μουσουλμάνους, Βοσνίους και Κροάτας, λέγων *qu'ils n'estoient pas chrestiens* (κεφ. 40). Ο αυτός Στρατιώτης αιχμαλωτισίας εν Βερώνη όμοσθινείς αντιπάλους, τους στέλλει μετά δώρων εις την πατρίδα:

Όσους δ' αιχμαλώτους τού' εκ τους Στρατιώτες τ' άνήμερα λουτάρια, λίγα Μακιδόνιατα, πάντας ελεημένα τους, κ' ελευθέρου τους, και όπισθεν τους έστειλε, και χρίματα έβιδέ τους: γιατί ήταν κ' την πατρίδα του, κ' εκ τού αιδά των να χύση τελείως ελπίσιν του τούτο πρῶγμα να ποίση. Κ' εκείνος δέ ουκ έμελεν είτα να τον σκοτώσου και εις την κόνιν κρουρήν μέσα να τόνε χύσου, γιατί μόνον έκεινον έφθόνητο εις την μάχη, κ' θεαν τον ήθελεν ιδείν εδεχχάν του την βάρχη ¹⁾.

Εκ των τελευταίων στίχων δεικνύεται ότι οι Στρατιώται ήσαν άληθείς Έλληνες, διότι πάσας τας άρετάς των έπισφράγιζεν ή πατρογονική κληρονομία της μέχρι φθόνου ισότητος. Την καλίαν ταύτην τοις προσάπτουσι και οι Βυζαντινοί. Είδομεν ότι εν έτι 1494 παρ' όλίγον να διαδραματισθή φοβερά τραγωδία εν Βενετία, διότι οι Στρατιώται ιδόντες τον δόγγην χειρητήσαντα ένα μόνον άρχηγόν, τον Βουζύκη, έμελέτησαν άνταρσίαν, ως προσβληθείσης της ισότητος. Αναντηρήτως ο Μπούας διέπρεψε παρ' άπαντας τους άλλους, διό και έπαξίως έτιμήθη δι' έξαιρετικών τίτλων. Άνάγων την άρχήν του γένους του εις αυτόν τον Πύρρον, κατήλθεν εις Πελοπόννησον, άφου άπώλεσε την πατρογονικήν ήγεμονίαν του Άγγελοκάστρου, και έλαβε δι' αυτοκρατορικών χρυσοβούλλων βασιλικά τινα φρούρια εν τῷ χερσονήσῳ. Καίτοι δέ διακηρύττων ότι ήτο Έλληνας τού γένους, ως πάντες οι άλλοι έντόπιοι, ούτοι τον άπεκάλουν ξέρον:

Κ' άλλοι που δεν τὸ έβρουσι λέγουσ' δε' εινε ξένος (σελ 4).

Άφου δ' έμεγάλωσεν εν τῷ Εύρώπῳ, οι άλλοι Στρατιώται θεωρούντες ως κλέπτην της ιδίας δόξης δυσφημοῦσιν αυτόν, και εϋχονται την καταστροφήν του. Άφελής Στρατιώτης, ο Ίωάννης Κορωνάιος, οστις εικότως δύναται να έπονομασθή *le loyal serviteur* του Έλληνος Βασιάρδου καταράται ούτω τους φθονούντας τον κύριόν του άλλους ήπλαρχηγούς:

Λάσκαροι, Καντακουζηνόι, Καθίκες και Παλαίσι, και Παληολόγοι, και Φραντζής μάλλον και Μπουχαλαίσι, δι' οι Ρωμαίοι μία φορά δεν δύναται να σώσουν την άρετιά σου, ουδέ ποσώς τὸ κῆν εις τὸ μισό σου, και πάλιν σε κακίζουσι, δεν θέλου να σε θούσι, άμμη έπρεπε που τούς τιμῆς ελοι να σ' άγαπαύσι, να σ' έχουν σαν τὰ μμάτια τους, να σε μυριοδαξάνου, τι δίχως σε να ελοι τους τίποτες δεν αξίζου... ουδ' έπρεπε να σ' άγαπουν και να σ' ευχαριστοῦσι,

¹⁾ Κορωνάιος, σελ. 100.

που σ' έχουν πάντα βοηθόν εις εἴ τι σε χρειαστοῦσι, φθονώντας σε κακίζουσι, κ' άντις ευχαριστία αν ήμπορούσαν ζωντανόν σ' εβάνον 'ς την έστία. Καλίαν ναχουν κ' ου δύναμιν, κ' ο Κύριος να τους πέψη την πληρωμήν 'ς τὰ έργα τους και να τους άντημήψη ¹⁾.
(Έπεται συνέχεια) Κ. ΣΑΘΛΕ

Ο ΛΟΡΔΟΣ ΣΩΛΣΒΑΡΥ

ΕΝ Τῷ ΟΙΚῷ ΑΥΤΟΥ

Άναμνήσεις.

Πρό δύο περίπου ετών έχον άναχωρήσει εις Άγγλιαν. Ο λόρδος Σώλσβαρυ εζήτει ένα Γάλλον, όστις να δύναται, συνδιαιωόμενος: ως φίλος εν τῷ οίκῳ του, να έξασχῆ τὰ τέκνα του εις την εκμάθησιν της γαλλικής. Την θέσιν ταύτην προσέφερον εις εμέ. «Έξάιρετο; ευκαιρία δια σῆς, μου έλεγον, να ίδῃτε εγγύθεν την ύψηλήν άγγλικήν κοινωνίαν».

— Να! άλλ' εγώ, δεδηλωμένος δημοκρατικός, θα άποτελῶ παραφωνίαν εντός του όμίλου των τῶρων, στερούμενος έλως της πρακτικότητος και των χαρισμάτων εκείνων. Είμαι τάχα βέβαιος ότι δεν θα μου διαρεύουν από καιρού εις καιρόν λόγοι και δεν θα εκδηλώ αισθήματα, άπαρέσποντα εις τους ξενίζοντάς με;

— Ήσυχάσασθε' εινε λίαν συγκαταβατικοί και ελευθέριοι, ώστε θα ζήσετε μαζί των εν πλήρει συμπονή, χωρίς μάλιστα να εινε ανάγκη να προσέχετε εις τους λόγους σας». Ούτω συγκατανεύσας, εγκατέλιπον τους Παρισίους, την ίατρικήν, τὸ δίκαιον, και την Σχολήν των πολιτικών επιστημών. Τίποτε δεν ήμπορεί να μάθη τις μένων παρ' έαυτῷ ή εν Άγγλίᾳ δικιμονή μου με κατέστησεν ένήμερον ένδιαφερόντων πραγμάτων!

A'

Κατά τον Σεπτέμβριον του 1883 ο λόρδος Σώλσβαρυ κατῆκει μετά της οικογενείας του εις Διέπτην, εν τῷ έαρινῷ οίκῳ κῳ Σέτιλ, όστις εινε κτημά του, και καλεῖται εκ του πατρωνυμικου του ονόματος.

Μόλις άφικόμενον περι την μεσημβρίαν, με παραλαμβάνει ο υπηρέτης από του σταθμου και με οδηγεί εις ξενοδοχιόν. Μόλις δ' έχον εισέλθει εις τὸ δωμάτιόν μου, και παρουσιάζεται θαρραλύντως ύψηλός νεανίσκος ως δεκπέντε ετών με ζωηράν και ελκυσούσαν όψιν. Ήτο ο δεύτερος υιός του λόρδου, όστις ήλθεν επ' ονόματι της μητρός του να ζητήσῃ συγγνώμη, καθ' ότι μόνον μετά δύο ήμέρας θα ήτο δυνατόν να εγκατασταθῶ εις

¹⁾ Κορωνάιος, σελ. 151—152.

την οίκίαν, ήτις ήτο τότε πλήρης ξένων. Βύτρεπιζομαι μετά σπουδής όπως πορευθῶ εις επισκεψιν των γονέων του' άλλ' ο νεός εύρίσκει ότι παρα πολύ επιμελουμαι την ένδομοσίαν μου και επιμένει να υπάγω ένδεδυμένος ως οίόν τε άπερίττως.

Έν τῷ μεταξύ λαμβάνει εν βιβλίον από ένός κιδωπίου μου' τὸ βιβλίον έτυχε να εινε ή περι Ροβέρτου Πηλ μελέτη του Γκουζῶ.

— Τὸ εδιδάθαστε; μου λέγει.

— Να! τί άνθρωπος αυτός ο Πηλ!

— Τὸν άποστρέφομαι! άποκρίνεται' εινε προδότης. Τὸν παρατηρῶ μετ' εκπλήξσεως.

— Είμαι συντηρητικός, εξακολουθεῖ σεις εἰσθε φιλελευθέροι;

— Να!

— Θα συνεννοηθῶμεν μετ' όλίγον, θα ίδῃτε.

Άφου ετελειώσεν ο καλλιπιομός μου, με άναγκάζει να άνέλθω μαζί του όρομίζως την άπορρώγα ακτήν, εφ' ης εγείρεται ή οικία. Καταρθάνω πνευστιών, μη δύναμενος να προσφέρω ουδέ λόγον, και οδηγουμαι έντός μεγάλης αίθουσῆς πλήρους ανθρώπων, τους όποιους κατ' άρχῆς δεν διακρίνω. Η προσθετοῦ κόρη χωρήτασα πρό: έμέ.

— Σῆς περιμένομεν, λέγει, εις τὸ πρόγευμα. ή μητέρα θα έλθῃ μετ' όλίγον.

Βισεργουεθα και οι τρεις εις τὸ εστιατόριον, ένθα άντάλλάτσομεν συγκεκομμένας τινας φράσεις περι καιρού, όστις εινε πολύ κακός, και περι του ταξιδίου μου. Όλίγον κτ' όλίγον προσέρχονται εις αυτό και οι άλλοι κικλημένοι. Μόλις άπευθύνουσι ένα χειρητιμῶν και... παρατηρῶ ότι ουτε με κυττάζουν κῆν, έμέ όστις ήλπισα ότι θα με κατοπτέουν από κεφαλῆς μέχρι ποδῶν και από πολλῶν εβδομάδων προκαρσεκευαζέμενη πρός τοιαύτην κατόπτεισιν. Εφανταζόμενη ότι, χωρίς να καθίσταται τις άδιακρίτως περίεργος, δεν ήτο δυσάρεστον να άντικρύξῃ δια της άκρας κῆν του όφθαλμου ένα ξένον, όστις μέλλει να εινε καθημερινός συνδιαιτωμών. Εβρισκον έμαυτὸν λίαν άρμόζοντα πρός σπουδήν και σχεδόν έψυχραινόμην εκ της βαθείας ταύτης άδιαφορίας: Πρός τούτοις πολύ με ήνώχλει ή συνήθεια, την όποιαν εἶχον να προγευματίζωσιν άνευ χειραμακτροῦ, ως και ή ανάγκη να υπηρετώμαι μόνος εν τῷ τραπέζῳ, καθ' ότι άποσύρονται οι υπηρέται μετά τας πρώτας ύπηρεσίας. Έν τούτοις όμολογῶ ότι εν τέλει βλέπων την παράδοξον κατάστασιν, εις ήν περιήλθον, εἶχα ὄρεξιν να γελῶσω.

Βαθμηδὸν κεινώθη ή αίθουσα, ως επληρώθη, και κεινώδνευα να μείνω μόνος, ότε εισήλθη ή Λαίδη Σώλσβαρυ. Εγείρομαι, μοι τείνει την χείρα, ως αν έγνωρισθῆμεθα πρό εἰκοσαετίας, με έρωτῶ περι των άφορώντων με, όμιλεῖ περι βροχῆς και εὐδίας... και τίποτε περισσώτερον.

Μετά παρέλευσιν δέκα λεπτῶν, εισέρχεται με την σειράν του ο λόρδος Σώλσβαρυ. Έπαναλαμ-

βάνονται αι αύται φιλοφρονήσεις. Θλίβομεν τὰς χείρας άλλήλων φιλικώτατα, άλλ' έντελειῶς κλειόμεν τὸ στόμα. Μη ύπαρχόντων πλέον εν τῷ αίθουσῳ υπηρετῶν, ο λόρδος υπηρεσεῖται μόνος, πηγαίνοερχεται περι την τράπεζαν, και τέλος καθήται.

Άνυπομόνω περιμένω την έξερσιν του λόρδου ή της μυλαίδης' τὰ άλλα μέλη της οικογενείας έχουσιν εξέλθει του εστιατορίου, άλλὰ δεν γνωρίζω αν πρέπει να τὰ μιμηθῶ. Και τί δεν θα εδίδα να ήλλασσα θέσιν και να εἶχα εν χειρόμακτρον!

Τέλος πάντων εγείρεται ή μυλαίδη, και προθύμως την μιμουμαι ακολουθῶν εις την αίθουσαν.

Εβρίσκω εκεί δύο κυρίας, την μίαν άδελφήν, την άλλην εξαδέλφην της οικοδεσποίνης, αἰτινες δεν εἶχον λάθει μέρος εις τὸ πρόγευμα. Η άδελφή της μυλαίδης εινε ή Άγγλίς θεία, ή κλασική θεία. Βινε λίαν αξιόγαστος, και εις εκ των γλυκυτέρων πόθων της εινε ή συνδιάλεξις. Άρχίζομεν λοιπόν να συνομιλοῦμεν, άναμιγνυσμένου επί τινα λεπτά και του πρωτοτόκου εις την συνομιλίαν μας. Μετά ήμισειαν ώραν παρατηρῶ ότι πάντες έχον εγκαταλείπει την αίθουσαν, και ότι ήμην μόνος μετά της θείας, ήτις επιλαμβάνεται της άναμνήσεως; εφημερίδος.

Εἰς μάτην άναζητῶ την λαίδην Σώλσβαρυ δια να την έρωτήσω την τρόπον ὡφελον να κανονίσω την παρ' αὐτῇ διαμονήν μου. Βίχεν εξέλθει και με τί κκοκαίριαν!

Βισεργεται μετ' όλίγον ή νεωτέρα κόρη δηλοῦσά μοι ότι εις την βιβλιοθήκην θέλω εἶρει απολλὰ γαλλικά μυθιστορήματα και τὰ πρός γραφήν χρειώδη. Μετ' όλίγον καταφθάνει ο λόρδος Σώλσβαρυ φέρων μοι τον Φίγαρα. Άλλά ταῦτα πάντα δεν εξωμάλυνον την θέσιν μου.

Κατ' εὐτυχίαν διακρίνω την μυλαίδην διερχομένην τον κήπον, σπεύδω πρός αὐτήν και τῇ υποβάλλω έρωτήσεις τινάς. Άλλ' ή άπόκρισις αὐτῆς μοι προξενεί δυσάρεστον εκπλήξιν, καθ' ο άλλους περιέχουσα βρους ή εκεινους τους όποιους εἶχον άπιδεχθῆ. Δεν πρόκειται πλέον περι άπλής συνδιαλέξεως, άλλὰ περι δώρου παραδόσεως μαθήματος εις τας δύο μικροτέρας κόρας της οικογενείας: Κηρύττομαι πρός τούτο άναρμόδιος, προφασίζόμενος ότι ήμην άπαρασκευάστος πρός τοιαύτην υποχρέωσιν υπερβαίνουσαν τας δυνάμεις μου. Άλλ' ή μυλαίδη, ως μη εἶχε τίποτε έννοήσει, μοι λέγει κατ' επανάληψιν οἷς:

— Είμαι πεπεισμένη ότι δια θα πηγαίνου καλῶ, και ήτι κάμετε θα εινε καλῶ καμωμένον.

Παρ' αὐτῆς πληροφοροῦμαι ότι ή πρωτότοκος θυγάτηρ της μέλλει να νυμφευθῇ πρός τὰ τέλη του Όκτωβρίου εν Λονδίῳ μετά του υιου του λόρδου σφραγιδοφύλακος. Μετά τον γ' μου, ο λόρδος μετά της μυλαίδης και της δευτεροτόκου θυγατρὸς θέλουσι ταξιδεύσει εις Hatfield, εἰς αὐ θα επανέλ-

θωσι τόν Δεκέμβριον οί δέ τρεῖς μεγαλύτεροι υἱοί θέλουσιν ἐπανέλθει εἰς Ὁξφόρδην. Ὡς πρὸς ἐμὲ, θέλω δεῦθαι μετὰ τῶν δύο ἄλλων τέκνων ἐβδομάδας τινας εἰς Bournemouth, μετέπειτα ὀλίγας ἡμέρας εἰς Cranhorn, καὶ πᾶσα ἡ οἰκογένεια θέλει συνενωθῆ εἰς Hatfield διὰ τῆς ἐορτᾶς τῶν Χριστουγέννων.

Ἡ συνδιάλεξις ὑπῆρξε βραγχεῖα. Ἀνήλθον εἰς τὴν βιβλιοθήκην ὅπως γράψω ἐπιστολάς τινας καὶ ἀναγνώσω «τὰ μυθιστορήματα». Πρὸς τὰς πέντε, ἠόρυθός τις διεσχέεται, ὁ θόρυθος τοῦ παρασκευαζομένου τείου. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς λήψεως αὐτοῦ, ἀφοῦ ἀντήλλαξα ὀλίγας λέξεις μετὰ τῆς νεωτέρας, ἀνέμεινα μετὰ ταῦτα ἐν ὑπομονῇ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου.

Περὶ τὴν ἐβδόμην καὶ ἡμίσειαν παρατίθεται τὸ δείπνον, εἰς ὃ παρακλήνεται ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐπιστολῇ. Ὡς ἐν τῷ προγεύματι, ἐπίσης ἀδιαφόρως εἶχον πρὸς ἐμὲ οἱ παρακαθήμενοι, οἵτινες εἶχον ἀνταλλάξει τὸ ἔνδυμα τῆς ἡμέρας δι' ἐορτασίου περιβολῆς, ὑφιστάμενοι οὕτω πλήρη μετιμάρωσιν. Ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει βεβαίως διαφορά τις μετὰ τὸ ἔνδυμα τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός, ἀλλ' αὕτη εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον αἰσθητή. Καθ' ὅτι ὁ Ἄγγλος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ εἶνε κομψός, ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ εἶνε ἐνδοξυμένος, ἐν ᾧ ὁ Γάλλος καλλωπίζεται. Ἄλλως τε διὰ τὸ νὰ παίξῃ τις κρίκει, ἢ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς λεμβοδρομίας, δὲν εἶνε πολὺ σωστὸν νὰ φέρῃ ἔνδυμα καλλωπισμοῦ.

Β'

Ποῖος πατήρ καὶ ποῖα μήτηρ, ὡς ἐκεῖνοι, ἐφάνισαν ποτε περισσώτερον εὐχαριστημένον ἀπὸ τὴν τύχην των! Εἶνε σχεδὸν ὁμηλικεῖς, πρᾶγμα κοινότατον ἐν Ἀγγλίᾳ. Πολλοὶ εἶχον ἀκούσει κατ' ἐπιπόνησιν ὅτι ὁ λόρδος Σάλσβαρυ εὐρίσκειτο ὑπὸ τὸ κράτος δυσθυμίας, προσερχομένης ἐκ στομαχικῆς πάθησεως ὁμολογῶν ὅτι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὄλως τὸναντίον παρετήρησα. Ἦνε ὑψηλός, εὐρύνωτος, με μαύρην, πυκνὴν, καὶ ἀφλουῶσαν γενειάδα διὰ λευκῶν τριχῶν κατεσπαρμένην, με μακρὰν κόμην, καὶ φαλακρὸν μέτωπον. Ἡ φυσιογνωμία του εἶνε ἀγαθὴ, εἰ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του καὶ αἱ γωνίαι τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκφράζουσιν ἐλαφρῶς πονηρίαν τινά. Εἶνε καυστικώτερος ἐν τοῖς ἔργοις ἢ ἐν ταῖς συνομιλίαις αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἀπαγγέλλῃ τοῦς λόγους του, φαίνεται μοι ὅτι τελῶς ἀποβάλλει τὸ διακρίνον αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ πρᾶον καὶ πατρικὸν ὕψος.

Φέρεται δὲ φιλοφρονέστατα πρὸς με. Πάντοτε δρᾶττεται τῆς εὐκαιρίας νὰ μοι ἀπευθῆν φιλοφροσύνην τινά, καί, ὡς ἐκ καθήκοντος, οὐδέποτε σιωπᾷ πρὸς ἐμὲ, ὅσῳκις εὐρισκόμεθα κατ' ἴδιαν. Οὐδέποτε ἐπέτυχον ὅπως τὸν πείσω νὰ εἰσέλθῃ πρὸ ἐμοῦ εἰς αἴθουσαν τινα. Γλυκὺς εἶνε ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τοῦ μέχρι ἡλικίας.

Μόνος αὐτός, ἐκ τῆς οἰκογενείας δέχεται ἐλευθέρως τὴν ἀκαλημέραν, διὰ τῆς ὁποίας τὸ πρῶτ' οὗς χαιρετῶ. Νομίζω ὅτι πολὺ ἐνοχλοῦνται οἱ ἄλλοι, ὅταν ἐκπληρῶ τὸ ἐν λόγῳ καθήκον, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ καταργῶ τὸν τύπον τοῦτον, ὅστις τοῦς στενοχωρεῖ. . . πρὸ πάντων τὴν λαίδη Σάλσβαρυ.

Ἡ λαίδη εἶνε ὠραία καὶ μεγαλοπρεπής, πρὸ πάντων ὅταν εἶνε ἐν ἐπισήμῳ περιβολῇ. Ἡ φυσιογνωμία της εἶνε εἰλικρινής, διαχυτικὴ, σπινοθηροβόλουσα ἐκ νοημοσύνης, καὶ ἐκφράζουσα ἀγαθότητα. Εἶνε λίαν εὐκαίδευτος, καὶ πεπειρισμένη ὁδὸ πολλῆς φιλοκαλίας καὶ ἀσφαλεστάτης κρίσεως. Ὁμιλεῖ πολὺ καλὰ τὴν γαλλικὴν, ἀλλ' εἶτε διότι εἶνε πάντοτε δυσάρεστον νὰ συνδιαλέγηται τις εἰς ξένην γλῶσσαν, εἶτε διότι ἀμφοτέρων τῶν φύλων οἱ Ἄγγλοι δὲν δύνανται ἐπὶ μακρὸν νὰ συνδιαλεχθῶσι, κατὰ γενικὸν κανόνα, τηρεῖ πρὸ ἐμοῦ ὄχι εὐάρεστον σύστημα. Ὁμιλεῖ ἐπὶ πάντε λεπτὰ, καὶ μάλιστα οἰκισοῦται τις πρὸς τὸ θέλητρον τῆς ὁμιλίας τῆς σταματᾷ ἀποτόμως.

Τὸναντίον αἱ δεσποινίδες θεωροῦσι καθήκον ὑπὸ τῆς εὐγενείας ἐπιβαλλόμενον νὰ συνδιαλέγονται διαρκέστερον μετ' ἐμοῦ. Ἡ πρεσβυτέρα εἶνε λίαν ἐμβριθὴς καὶ μοι φαίνεται φύσις ὑπεροχῆς. Ἡ νεωτέρα εἶνε σωματώδης καὶ δηκτικὴ, ἀλλ' ἄνευ κακοτροπίας. Ἀμφοτέραι δύνανται νὰ συνδιαλεχθῶσι καλῶς περὶ πάντων· ἐκατέρως τοῦς λόγους ἴδιον διακινεῖ θέλητρον. Εἶνε πλήρεις ἀπλότητος καὶ πλήρεις γνώσεων, ἄνευ σχολαστικότητος. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν βλέπει τις σχεδὸν ἢ νεάνιδας σχολαστικὰς, ἢ βωδῆς, ἢ αὐθάδεις.

Ἐάν αἱ Ἀγγλίδες δὲν ἔχουσι ἡμίπουσαν ἐπιφάνειαν, ὡς αἱ συμπολιτίτιδες ἡμῶν, ἀλλ' εὐρίσκειται παρ' ἐκεῖνας βελύτης, ἀντέχουσα εἰς πᾶσαν δοκιμασίαν. Τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγγλίδος συντελεῖ πρὸς αὐξήσιν τῆς μαθήσεως αὐτῆς, καὶ εἶνε ἄωρον διὰ τὸ ὅποιον οὐδόλως μεταίφρονε. Γινώσκει, θέλει νὰ γινώσκῃ, πρὸς δὲ θέλει νὰ μεταδίδῃ, ὅτι γινώσκει. Ἡ Γαλλίς μόνον πνευματώδης εἶνε· ὡς πρὸς τὰς γνώσεις, ὀλίγα γνωρίζει καὶ ἀρκετὰ κακά. Ἡ μάθησις αὐτῆς εἶνε ἐν ἐπὶ πλέον κίσημα· διὰ τὴν Ἀγγλίδα εἶνε ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης.

Ὁ λόρδος Σάλσβαρυ ἔχει ἐπτά τέκνα. Ὁ πρεσβύτερος εἶνε εἴκοσι δύο ἐτῶν, λίαν δευλός, ἐν τῇ πρὸς με συναναστραφῇ. Λίαν σοβαρός, λίαν ἐμπεφορημένος τῆς σπουδαιότητος τῶν κοινωνικῶν αὐτοῦ καθήκοντων, ἔτινα ἐκπληροῖ μετ' εὐσυνειδησίας ἄνωτέρας παντός ἐπαίνου. Θρησκὸς ἄνευ αθηρηκομανίας, ὡς λέγει ἡ θεία του, φιλεργότατος, δεξιότατος ἵππεύς, φιλόστοργος ἀδελφός, ἡδέως ἀποτινῶν τὸν φόρον τοῦ ἀδελφικοῦ σεθασμοῦ. Προφύεται εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον. Κατ' ἀρχὰς θέλει εἰσελθεῖ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων. Ἄλλ' εἶνε ἀκαταδί-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μεγάλη καὶ εὐνοος διάθεσις τῶν καλλιτεχνημάτων.— Ἡ βιομηχανία καὶ αἱ ὠραῖαι τέχναι.— Ἡ εὐρεῖα καλλιτεχνικῆ βιομηχανία τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν.— Τὰ ἐκ ἔξλου πολύτιμα ἀνάγλυφα καὶ νέα μέθοδος ἐπιπέδης παραγωγῆς αὐτῶν.— Ἡ χαρτοποιία καὶ ἡ τεραστία ἀνεπιπέδης αὐτῆς.— Παραγωγή χάρτου ἐκ ἔξλων.— Σύνοψις ἱστορίας τῆς κατασκευῆς τοῦ χάρτου.— Παραγωγή χάρτου στερεοῦ, σκληροῦ καὶ ἀδιαθρόγου χρησίμου εἰς τὴν κατασκευὴν πρᾶτῶν διαφόρων βιομηχανικῶν ἀλάδων.

Τὰ καλλιτεχνήματα σήμερον κατακλύζουσι τὸν κόσμον. Αἱ ὠραῖαι τέχναι συμπληροῦνται ἢ μᾶλλον ἀντικαθίστανται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῆς βιομηχανίας δύνανται σήμερον νὰ ἐπιδεικνύουσι τὰ λαμπρὰ αὐτῶν ἀριστουργήματα καὶ ἐν τῇ μᾶλλον πενιχρῇ καλύθῃ τοῦ ἀγρότου, ἢ ἐν τῇ εὐτελοῦς τιμῆματος ὅθ' ἔχη μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὴ τὸ εὐτύχημα νὰ περικοσμηθῆ δι' ἐνός τοιούτου ἀριστουργήματος, μέχρι τινὸς κτήματος ἀποκλειστικοῦ τῶν πλουσίων αἰθουσῶν τῶν πολυταλάντων θνητῶν.

Ἡ σύγχρονος βιομηχανία ἀπὸ πολλοῦ ἔθηκε τὸν ἀεῖποτε προσδεύοντα πόδα αὐτῆς ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ σηκοῦ τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἀφ' οὗ πρότερον ἐξήρχοντο ὡς ἀπὸ θείας τινὸς ἐμπνεύσεως τὰ ἀριστουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Τὰ σπάνια καὶ βαρύτιμα ταῦτα καλλιτεχνήματα τὰ κρυπτόμενα ἄλλοτε μετὰ φθόνου μακρὰν τῶν κοινῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τῶν ὀλίγων κτητόρων των, σήμερον διὰ τῆς ἀφθόνου καὶ εὐνοου παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας ὁσημέραι πολλαπλασιάζονται καὶ διακίδονται μεγάλως.

Ἡ καλλιτεχνικὴ βιομηχανία σήμερον ἀντιγράφουσα ὅσον οἷον τε πιστῶς τὰ πρωτότυπα ἢ παράγουσα αὐτὴ ἄλλα τοιαῦτα καλλιτεχνικὰ προϊόντα καὶ ἀδιαφοροῦσα ὡς πρὸς τὴν ὕλην καὶ τὰ μέσθ τῆς κατασκευῆς, διὰ τῶν εὐνῶν τούτων προϊόντων, ἄτινα παράγει ταχέως δι' ἰδίων μεθόδων καὶ ἐξ ὀλικῶν καὶ πλαστικῶν μιγμάτων ὀλιγοδαπάνων, καλλιεργεῖ ἐπίσης παρὰ τῇ λαφῇ τὴν αἰσθητικὴν φιλοκαλίαν καὶ ἀναπτύσσει παρ' αὐτῇ τὸν ἔρωτα τοῦ καλοῦ καὶ ὠραίου.

Ἐυρεῖα καλλιτεχνικῆ βιομηχανία ὑπάρχει πρὸ πολλοῦ εἰς τὰ διάφορα ἔθνη, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν Ἰταλίᾳ, ἢ τις καταπλημμυρεῖ τὸν κόσμον ὀλοκληρον διὰ τῶν ὠραίων αὐτῆς βιομηχανικῶν καλλιτεχνημάτων ἐξ ἀλαβάστρου καὶ πρὸ πάντων ἐξ ἀργιλώδους ἢ κεραμιώδους γῆς ἀποσιληρνομένης διὰ τοῦ πυρός. Ἐκ τῆς εὐπλάστου ταύτης ὕλης διὰ τύπων ἢ ἄλλων ἐπιτηδεῶν μηχανημάτων καὶ διὰ μικρᾶς κατόπιν ἐργασίας τῆς σμίλης ἢ κοπίδος ἀντιγράφονται κατὰ τὸ μᾶλλον.

κασμένος νὰ εἶνε λόρδος, ὡς μοι ἔλεγε στενάζουσα ἡ μήτηρ του. « Δυστυχῶς, ὁ εἶνε λόρδος». Εἶνε δὲ ὀλίγον μελαγχολικός· ἔνεκα τῶν φροντίδων τοῦ μέλλοντος.

Ὁ δεύτερος υἱός, μανιώδης ἱπποδρόμος, εἶνε ὠραῖος καὶ εὐρωστός, νεανίας, πλήρης ζωῆς, εὐκνησίας, πρακτικότητος καὶ εὐθυκρισίας σπανίας εἰς τὴν ἡλικίαν του. Προφύεται εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐπάγγελμα. Ἀλλὰ μοι φαίνεται ὅτι οὐδαμῶς ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν ἐλλοθῶν. Ὁ ἐπίδοξος αὐτός κληρικός, ὅστις ζῆ ἐν τῷ κόσμῳ, τρέχει εἰς τὰ κινήματα καὶ τοῦς χορούς, καὶ ὁθ' ὑμνευθῆ χαριτωμένην γυναῖκα, ὡς λέγει ἡ μήτηρ του, εἶνε τύπος ἐκπληττων πρὸ ἐμῆ, Παρισίων καὶ καθολικῶν, κατοικοῦντα εὐ μακρὰν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Σουλτακίου.

Ὁ τρίτος υἱός εἶνε λίαν ζητηκὸς τὸ πνεῦμα, καὶ προσφίεται εἰς τὸ διαγγορικὸν στάδιον. Ὁ εἰσελθὼν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων, καὶ εὐτυχέστερος τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁθ' ἀπαμείνῃ ἐν αὐτῇ.

Ὁ τέταρτος ἔχει πᾶν ὅτι ἀπαιτεῖται διὰ τὸ γείνη τις καλὸς στρατ.ωτικός. Ὡς πρὸς τὸν τελευταῖον, τὸν ὅποιον ὁθ' ἀποφύωσιν εἰς διαπαιδαγῆν, δὲν διατάξω νὰ κηρύξω ὅτι εἶνε ἐκπληκτικὴ ἢ νοημοσύνη του. Δυστυχῶς εἶνε σαθρὰ ἡ ὑγεία του.

Καταλλήλως δύναμαι νὰ τελειώσω τὴν ἀπαριθμησιν τῆς ὠραίας ταύτης οἰκογενείας, παρουσιάζων εἰς ὑμᾶς τὸν μνηστήρα τῆς πρωτότοκου τῶν θυγατέρων, ἀγγλικὸν τύπον ἐν ὄλῳ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, ὠραῖον νέον. Διὰ τῶν διαγυρῶν γαλανῶν ὀφθαλμῶν του δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὴν ψυχὴν του. Ὁ πατήρ του εἶνε ἄλλοτε σφραγιδοφύλαξ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ Γλαδστωνος. Ἦτόν ἠλλάξαν οἱ καιροί! Ἡ κόρη τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως νυμφεύεται τὸν υἱὸν Οὐίγνου ὑπουργοῦ, ἄνευ θαρόθου εἰμὴ τοῦ ἐκ τῶν γαμηλιῶν ἐορτῶν!

Ἐν τῇ ζωογόνῳ καὶ λίαν εὐαρέστῳ πρὸς διαμονὴν οἰκίᾳ ταύτῃ ἀπολαύει τις ἐντελοῦς ἐλευθερίας. Ἐἶχον ἔλθει τρέφων τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ἀγγλος πατήρ εἶνε εἰδός τι δεσπότης, κατὰ τοῦ ὁποῖου δὲν τολμᾶσι νὰ προσκρούσωσι τὰ τέκνα. Πάντη ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα, τοῦλάχιστον ἐν τῇ εὐρίσκειται οἰκίᾳ. Ὁ πατήρ ἀπολαύει τὴν ζωηρὰν φαιδρότητα τῶν τέκνων. Παρὰ τῇ λόρδῳ Σάλσβαρυ δὲν ἐδοκίμασα εἶ τὴν ἀνίαν. Ἄλλὰ μοι λέγουσι ὅτι εὐτυχον παρ' ὄλως ἐξαιρετικὴν οἰκογενείαν.

(Dr F. Goppint).

Ἐρωτηθεὶς ὁ Χίλων ποῖα πολιτεία φαίνεται αὐτῷ ἀρίστη, ἀπεκρίθη· «Ἐκείνη, ἐν ἣ ἰοί πολιτὶ μακίστα μὲν τῶν νόμων, ἥμισυ δὲ τῶν ῥητόρων ἀκούουσιν».

λον ή ήττον πιστός τά τε άρχαία και σύγχρονα άριστουργήματα κατά μυριάδας.

**

Και δέν είνε μόνον τά εκ μαρμάρων καλλιτεχνήματα, άτινα έν άπομιμήσει παράγονται σήμεραν εξ άλλων μιγμάτων ήφθονα και εύωνα, άλλά και τά εκ ξύλου βραύτιμα σκαλισματα άγγέλλεται έσχάτως, ότι κατασκευάζονται εύχερως έν βιομηχανικούς εργοστασίοις.

Ο Γάλλος εργοστασιάρχης Asnier ανεκάλυψε τρόπον, δι' ου παράγει ταχέως και λίαν εύώνως διάφορα έπιπλα και άλλα άντικείμενα, έφ' ών ύπάρχει εύφυστάτη άπομιμήσις διαφόρων εκ ξύλου αναγλύφων περισταπόντων διάφορα καλλιτεχνικά σχήματα και ποικίλα κατασκευασθέντα ουχι δι' ής σμίλης και ής κοπίδος καλλιτέχνου, άλλά δι' άπλής έντός έπιτηθείων τύπων έκτυπώσεως του βιομηχάνου.

Ούτως έν τή εργοστασίω αυτού κατασκευάζει τύπους εκ μετάλλου, εις τους ύπολους διδαι διάφορα καλλιτεχνικά σχήματα. Οι τύποι ουτοι φέρονται διπλοί, ο εις προσέξων έν αναγλύφω και ο έτερος κοίλος έν διαγλύφω ούτως, ώστε να έφαρμόζονται άντιθέτως ο εις έντός του άλλου. Όπως παραγάγη τά εκ ξύλου καλλιτεχνήματα, μεταχειρίζεται φύλλα λεπτά εκ ξύλου οισουδήποτε, όον έβένου, κορυζής κλπ. άτινα κατ' άρχάς έπαλείφει από ής μιάς μόνης πλευράς δι' κόλλας εξ άλεύρου, όπως τό ξύλον διωρακθή, και είτα, άφου, τουτο άπορροφήτη έν μέρει τήν ύγρασίαν ής κόλλας και καταστή μαλακόν, τίθεται μεταξύ των άνωθεν μνημονουθέντων διπλών μεταλλικών τύπων οισουδήποτε σχήματος ή εικόνας, και συμπιέζεται βαθυμυδόν ισχυράς μεταξυ αυτών. Το μαλακόν ήδη εκ ής ύγρασίας φύλλον του ξύλου ύπέκει κατ' όλίγον εις τήν πίεσιν και λαμβάνει όλας ής μορφάς και τά σχήματα των μεταλλικών τύπων. Μετά τινα χρόνον, όταν τό συμπιεσμένον φύλλον ξύλου διά ής θερμότητος άποξηρανθή, εξαγεται φέρον τήν εικόνα του προτύπου έν αναγλύφω. Το όπισθιον μέρος του ούτως έπιτευχθέντος λεπτουργήματος, τό και κοίλον, πληροϋται είτα διά κολλητικού τινος μίγματος, όπερ άποξηραίνόμενον έπίσης μετ' όλίγον διδαι τήν έπιθυμητήν στερεότητα του όλου. "Ηδη δέν ύπολείπεται ή να λειανθή και στιλβωθή ή έξωτερική έπιφάνεια του καλλιτεχνήματος του ούτω κατασκευασθέντος και να έπικολληθή ή προσηλωθή έπί του έπίπλου ή άντικειμένου διά τό όποιον ήτο προωρισμένον.

Ούτω δέ ου μόνον ταχεία είνε ή κατασκευή διαφόρων εκ ξύλου λεπτουργημάτων, άτινα διά ής σμίλης ήθελον άπαιτήσει χρόνον μακρόν και έπιδειξιότητα καλλιτέχνου ου τήν τυχοϋσαν, άλλά και δι' ένός μόνον τύπου δύνανται άλλεπαλλάξως να εξαχθώσιν εις μεγάλην ποσότητα. Ού-

τω δέ έπιπλα γέμοντα άξιολόγων αναγλύφων κατασκευασμένων διά ής μεθόδου ταύτης παλουονται εις εύτελή τιμήν, προσιτήν και εις τά ισχυρότερα βαλάντια. Έννοείται ήδη βεβαίως, ότι ως προς τήν πραγματικήν ώραιότητα δέν έχουσι τήν αυτήν άξίαν όσαν τά εκ ής σμίλης προεργόμενα, πλην εκ πρώτης όψεως έχουσι μεγίστην όμοιότητα προς εκείνα.

**

Είνε γνωστόν, ότι ο χάρτης παντός είδους κατασκευάζεται εκ των βακίων ύρασμάτων παντοίων, άτινα περισυλλέγουσιν άνθ τάς πόλεις και τά χωρία στρατός πολυάριθμος βροσολλεκτών, εκ ής εργασίας ταύτης άποζώντων και υπό ής πλήρους μυθικών περιπετειών άφηρηματικής ιστορίας άπαθαντισθέντων. Μέχρι πρό τιμων έτών ή κατασκευή του χάρτου έγινετο άποκλειστικώς εκ των άπορριπτομένων αυτών βακίων, άτινα δι' έπιτηθείας κατεργασίας και καταλλήλων μηχανημάτων μετεβάλλοντο εις μάζαν κατά τό μάλλον ή ήττον συνεκτικήν και καθαράν, ήτις είτα ήπλύτο εις φύλλα λεπτότατα συνιστώντα τον χάρτην πλην ένώπιον ής όσημέραι τεραστίως καταναλώσεως του χάρτου, ή πηγή αυτη ής παραγωγής δέν ήδύνατο να έπαρέσχη και έδέησε πρό πολλών έτών να μελειτώνται διάφοροι τρόποι προς εύρεσιν και άλλης τινός ύλης άφθονωτέρας και ήττον δαπανηράς διά τήν παραγωγήν του χάρτου.

**

Πρώτος ο γερμανός μηχανικός Walter έπενόησε μηχανήν προς κατασκευήν μάζης εκ κατεργασμένου και τετριμμένου ξύλου έπιτηθείας διά τήν παραγωγήν χάρτου, ήν μάλιστα εξέθηκε και εις τήν έν Παρισίοις παγκόσμιον έκθεσην του 1867.

Έκτοτε ή βιομηχανία αυτη ής κατασκευής του χάρτου εκ ξύλου έλαβε μεγάλας διαστάσεις, και ύπολογίζεται σήμεραν ότι έν Γερμανία, Γαλλία, Άγγλία, Έλβετία και Σουηδία παράγονται κατ' έτος περί τά 250 εκατομμύρια χιλιγράμμων μάζης εκ ξύλου προς κατασκευήν χάρτου.

Κατ' άρχάς ή εκ ξύλου αυτη μάζα κατασκευάζεται διά μύλων κατασυντριβόντων εις πόλτον τό ξύλον. Τοϋτο όμως κατασυνέτριβεν έπίσης και ής φυσικής ίνας του ξύλου, εξ ου ή μάζα δέν είχε τήν άπαιτουμένην συνεκτικότητα διά τήν στερεότητα και καλήν ποιότητα του χάρτου. Από τιμων έτών όμως άντι των μύλων αυτών μεταχειρίζονται διά τήν κατεργασίαν του ξύλου εις πόλτον τήν καυστικήν σόδαν, ήτις εις ύψηλήν θερμοκρασίαν διαλύει τό ξύλον χωρίς να συντριβή και τάς ίνας αυτού ούτως, ώστε μεταβάλλει τό ξύλον εις είδος τι πόλτου συνισταμένου εκ μακρών και χροαδών

ινών κατ' όλα έπιτηθείων εις τήν κατασκευήν χάρτου καλής ποιότητας εύκάμπτου και στερεού.

**

Έν τούτοις δυνάμεθα να είπωμεν, ότι ή νέος ούτος τρόπος ής παραγωγής του χάρτου δέν συνιστά έφεύρεσιν πραγματικήν. Αί φυσιολογικές έπιτηθείας παρασκευαζόμεναι έγρησίμειον εκ των άρχαιοτάτων χρόνων διά τήν γραφήν. Οι άρχαίοι μη γνωρίζοντες τον χάρτην έγραφον κατά πρώτον έπί φύλλων φοίνικος, έπί διαφόρων φλοιών δένδρων, έπί άβρακίων έπικεχρισμένων διά λεπτού στρώματος κηρού, έπί πλάκων μολύβδου, και τέλοσ οι Αιγύπτιοι έγραφον έπί του φλοιού του καπλίου, καλαμοειδούς φυτού φουμένου έπί των όχθών του Νείλου, τον όποιον διά καταλλήλου έπεξεργασίας μετέβαλλον εις λαμπράν, λείαν και μαλακήν έπιφάνειαν έπιδικτικήν πολυχρόνιου διατηρήσεως. Ο πάπυρος έφ' ίκανόν χρόνον διετέλεσεν άποκλειστικόν κτήμα των Αιγυπτίων ιερέων, οτινες, ίνα μή ποτε εξαπληθίη, έφρόντισαν να καθιερώσασιν τό δένδρύλλιον και να εισαγάγασιν νόμον άπαγορεύοντα τήν πώλησιν αυτου εις τους ξένους. Μετά τήν κατάκτησιν όμως ής Αιγύπτου υπό των Ρωμαίων, κατ' άρχάς ουτοι ήγόραζον έν Αιγύπτω ιερά βιβλία εκ παπύρου, άτινα έν Ρώμη πλύνοντες και καθαρίζοντες έχρησιμοποιοϋν προς γραφήν. Όλίγον πρό Χριστού ανεκαλύφθησαν οι περιγραφαί, ής όποιας μετεχειρίζοντο έπίσης διά τήν γραφήν, κληθείσιν ουτω ότότι έν Περγάμω τό πρώτον κατασκευάσθησαν εκ προβαίου δέρματος καταλλήλως είργασμένου.

Μόνον δέ περί τον Ι' αιώνα εισήχθη κατ' άρχάς εις Ευρώπην ή εκ βακίων χάρτης υπό Άραβών, γνωστός ήδη ών πρό άμνημονούτων χρόνων έν Σινική και Ιαπωνική, ένθα κατασκευάζετο τοιοϋτος εκ μετάξης και βάμβακος και καννάβεως. Μετά τινα χρόνον, όπως καταστήσασιν τον χάρτην στερεώτερον και συνεκτικώτερον, άνεμίγνυσον τήν εκ βακίων μάζαν μετά έτέρας μάζης κατασκευαζομένης εξ άγύρων ή του alfai, άγρωστοειδούς φυτού ής Άλγερίας.

*Έπειτα τό τέλος.

ΦΕΡΕΥΑΝΗΣ

ΟΙ ΦΟΒΟΙ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

Από των χρόνων του βασιλείου των Ιουδαίων Δαβίδ, του εξοργισαντος τον θεόν διά ής διαταχθείσης υπ' αυτού απογραφής του λαού του και προκαλέσαντος ένεκα ταύτης κατά ής εβραϊκής δοξασίας, τον θάνατον μυριάδων ύπηκόων του, μέχρι των ήμερών μας, τά απογραφικά των κυβερνήσεων μέτρα ήσαν εις τους λαούς δυσάρεστα, παρανοούμενα ως έπί τό πολύ και κακώς πάντοτε έκτιμώμενα. Άλλ' ή μόν δυσπιστία του

ήμερου λαού προς τά τοιαύτα μέτρα εξηγείται τοϋλάχιστον, άν μή δικαιολογήται, διά λόγων ιστορικών ή απογραφών έν τε τή άρχαία Έλλάδι από των χρόνων του Σόλωνος μέχρι ής βυζαντικής κυριαρχίας, και έν τή μέση αιώνη έπί των αυτοκρατοριών του Βυζαντίου έπαινετο έχουσα μόνον σκοπόν τήν έπιμέτρησιν και τον κανονισμόν των φορολογικών και στρατιωτικών ύποχρεώσεων των πολιτών. Ακατανόητοι όμως είναι οι φόβοι ους διεγείρει ή απογραφή κατ' έλαίς μάλλον ήμων προηγμένους εις τον πολιτισμόν και τά γράμματα, και τον γέλωτα κινούσι τά υπό τούτων περι ής απογραφής πιστευόμενα άποκνήματα παχυλής άμαθίας και μορφιάς τεραστίους. Έκ των πολλών προκειμένων παραδειγμάτων τοιοϋτων άνοήτων φόβων, άρκούμεθα να διαλάβωμεν περι ένός μόνου, έπ' έσχάτων παρατηρηθέντος έν Γερμανία, άλλ' ουχι και όλιγώτερον των άλλων πειρώγων, άριδήλως δέ μαρτυρούντος ότι εις ουδέν ώφελει ή εκπαιδευσις, άν μή παρή εκ φύσεως νοϋς υγιής.

Πρό τινος ή έν Βερολίνω γερμανική άνθρωπολογική έταιρία παρεκάλεσε τό πρωσιόν ύπουργείον ής δημοσίας εκπαιδύσεως να διατάξη απογραφήν των μαθητών των δημοσίων εκπαιδευτηρίων, μετ' άκριβούς σημειώσεως του χρώματος των όφθαλμών, ής κόμης και του δέρματος. Ξήτει δέ τουτο ή έταιρία, όπως τά πορίσματα ής τοιαύτης απογραφής χρησιμεύσωσιν αυτη εις άνθρωπολογικές και έθνολογικές μελέτας, και τον σκοπόν ής έταιρίας κατανοούσα και έχρίνουσα ή κυβερνήσις διέταξε τους δευθοντάς πάντων των δημοσίων εκπαιδευτηρίων να καταγράψωσι τους μαθητάς κατά τό χρώμα των όφθαλμών, ής κόμης και του δέρματος αυτών. Άλλά μόλις ήρχισεν ή εκτέλεσις ής ύπουργικής διαταγής και μεγάλη άνησυχία κατέλαθε τους γονείς. Ή ύπέκρυπτεν άρα ή τοιαύτη πρωταφανής και παράδοξος απογραφή; Ή σκοπόν ειχεν ή κυβερνήσις ζητούσα να μάθη τό χρώμα ής κόμης των τέκνων των; Ότι εισκόπει διά τουτου να έπιβάλη νέον τινά φόρον δέν τας έφαινετο πιθανόν διότι τότε έπρεπε μάλλον να πληροφορηθή περι του χρώματος των όφθαλμών και ής κόμης των γονέων, των πληρωνόντων τους φόρους. Ουδέ έμελέτα αυξήσιν ής στρατολογίας, άφ' ου έν τή απογραφή συγκατελέγοντο άδιακρίτως και αι μαθήτριά. Πάντως όμως δαιμόνι ή έμνηχανότο, και διά τουτο ώφειλον και αυτοί να προσυλαχθώσι δεδύτως. Ούτως άλλοι μιν έκράτουν κατ' οίκον τά τέκνα των, άλλοι μετέβαινον εις τό σχολείον και παρελάμβανον αυτά, έξυβρίζοντες τους διδασκάλους ως συνενόχους των τεκταινομένων. Άλλά βαθυμυδόν ήρχισε να εξηγείται τό πράγμα. Έν τας χωρίους ής πρωσιικής Πολωνίας εκρατύνη ή πεποίθησις ότι προε-

μελετᾶτο παιδομάζωμα, καὶ ὅτι τὰ παιδία ἐπρόκειτο νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ῥωσίαν, ὅπου θὰ ἐβιάζοντο νὰ ἀσπασθῶσι τὸ ἀνατολικὸν δόγμα, καὶ τὰ ἄρρενα θὰ κατετάσσοντο εἰς τὸν βωσικὸν στρατόν. Ἡ ἐξήγησις αὕτη ἐφάνη πιθανωτάτη. Ἀπὸ τῶν χωρίων διεδόθη εἰς τὰς κώμας καὶ τὰς πόλεις. Πολλαχοῦ τῆς δικησεως Δάντισκ, οἱ γονεῖς προσήρχοντο κληφεῖς καὶ τεταραγμένοι πρὸς τοὺς διδασκάλους καὶ ἠρώτων αὐτοὺς ἂν εἶναι ἀληθεῖς, ὅτι ὅλα τὰ παιδία τῶν καθολικῶν, ὅσα ἔχουσι μαύρην κόμην καὶ γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς θὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ῥωσίαν. Εἰς εὐφυῆς διδασκαλὸς κλητύχαζε τοὺς ἐρωτῶντας αὐτόν, ἀνακοινῶν εἰς αὐτοὺς ἐμπιστευτικῶς ὅτι σκέπτεται μὲν ἡ κυβέρνησις νὰ μαζεύσῃ παιδία, ἀλλὰ θὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνα μόνον, ὅσα ἔχουσι κυανῆν κόμην καὶ πρασίνους ὀφθαλμοὺς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ παιδία τοῦ ἐρωτῶντος δὲν εἶχον ὡς ἤτο ἐπὶ μὲν τὰ σπανιώτατα τῶντα ρωσικὰ πλεονεκτήματα, ἐπίθετο οὗτος ὅτι ἄλλους γονεῖς καὶ οὐχὶ αὐτόν θὰ εὕρῃ τό κακόν, καὶ ἀπήρχετο εἰς τὰ ἴδια ἡσυχος.

Ἐν Πίννε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἀναγκασμένοι νὰ μεταβῶσιν ἐκεῖ δι' ὑποθέσεις των χωρικοὶ ἐκράτουν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὰ παιδία των. Ἐρωτῶμενοι δὲ διατί τὰ σούρουσι μεθ' ἑαυτῶν, ἀπεκρίνοντο διακρύοντες, ὅτι μεγάλη συμφορὰ θὰ εὕρῃ τὰ παιδία. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ὀφείλει νὰ παραδώσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὸν Τσάρον τῆς Ῥωσίας πολλὰς χιλιάδας γαλανόφθαλμα καὶ ξανθὰ παιδία, τὰ ὅποια ἔχασεν εἰς τὸ χαρτοπαίγιον. Καὶ διὰ τοῦτο αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐξήταζον οἱ διδασκαλοὶ ποῖα παιδία εἶνε ξανθὰ καὶ γαλανὰ, διὰ νὰ τὰ σημειώσουν νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ῥώσους. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν περιμένεται ἐν κλειστὸν ἀμάξιον, τὸ ἵππῶν θὰ πάρῃ τὰ παιδία. Διὰ νὰ μὴ τοὺς συμβῇ λοιπὸν τὸ κακόν, ὅτε θὰ ἔλειπον αὐτοὶ ἀπὸ τὸ χωριό, τὰ ἔφεραν μαζί των. Ἄλλοι πάλιν ἔλεγον, ὅτι ὁ Βίσμαρκ, καὶ ὅχι ὁ αὐτοκράτωρ, ἔχασεν εἰς τὰ χαρτιά τὰς χιλιάδας τῶν παιδιῶν. Οἱ συνετώτεροι ὁμῶς, ὅσοι ἀναγινώσκοντες ἐφημερίδας παρηκολούθουν τὴν πολιτικὴν κίνησιν, ἐβέβαιον, ὅτι τὰ διαδιδόμενα περὶ ἀπωλείας ἐν τῷ χαρτοπαίγιον παιδιῶν ἦσαν ἀβάσιμα, τὸ δὲ ἀληθές ἦτο, ὅτι εἶχε σύμβασιν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Τσάρον τόσα παιδία, εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς οὐδετερότητος αὐτοῦ ἐν τῷ γαλλογερομανικῷ πολέμῳ. Ἀλλὰ τί τὰ ἔθελε τὰ παιδία ὁ Τσάρος; Ἐν τῇ Πολωνίᾳ εἶχον πρόχειρον τὴν ἐξήγησιν. Ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις ἐπώλησεν εἰς ἓνα βασιλεῖα τῶν Ἀράπηδων ἀντὶ ὑπερόγκου τιμήματος ἕξ χιλιάδας ὠραία κοράσια, ὅλα ξανθὰ. Τοῦτου ἕνεκα πανικὸς φόβος κατέλαβε τὰς ἀγάμους ξανθὰς χωρικὰς καὶ πλείστα ἐσπευσαν νὰ νομφευθῶσι μὴ

προσέχουσαι παραπολὺ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ γαμβροῦ, τοῦτο δὲ μόνον ζητοῦσαι, νὰ ἀποφύγῃσι τὸν βασιλεῖα τῶν Ἀράπηδων.

Ἀλλαχοῦ τὸν Τσάρον ἀντικαθίστη ὁ Σουλτάνος. Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κούλυ. Θόρνερ ἔλεγεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας παίζων χαρτιά μετ' ὁ Σουλτάνον ἔχασε δέκα χιλιάδας παιδία· ὅτι ὁ Σουλτάνος ἔστειλε Ἀράπηδες, διὰ νὰ παραλάβωσι τὰ παιδία, ὅτι θὰ τὰ ἀρπάσωσιν ἐξερχόμενα τοῦ σχολείου, ὅτι οἱ διδασκαλοὶ εἶναι συνεννοημένοι καὶ θὰ τοὺς βοηθήσωσι, διότι ἔχουσι συμφέρον, ἐπειδὴ θὰ λάβωσι πέντε γερμανικὰ τάλληρα διὰ κάθε παιδί, τὸ ὅποιον θὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Ἀράπηδες. Ἡ Ἀστυνομία πολλαχοῦ ἠναγκάσθη νὰ παρέμβῃ ὅπως προστατεύσῃ τοὺς διδασκάλους, σώζουσα αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μαγικῆς τοῦ πλήθους. Ἐν τῷ διαμερίσματι Κροτολίου διεδόθη ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ὤφειλεν ἀπὸ τὸ χαρτοπαίγιον εἰς τὸν Σουλτάνον τῶν Τούρκων 40,000 ξανθὰ καὶ γαλανὰ παιδία, ὠρίζετο δὲ καὶ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἡ παράδοσις αὐτῶν. Ἐν τινι χωρίῳ τοῦ δήμου Πλέσεν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπεσιέφθη τὸ δημοτικὸν σχολεῖον ἐπιθεωρητῆς τῶν σχολείων. Τὰ ὀλίγα παιδία, τὰ ἵππῶν εὕρισκοντο ἐν τῷ σχολείῳ, ἅμα εἶδον νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἄγνωστος ξένος, ἐτρέπτησαν περιδεῆ εἰς φυγὴν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν θύραν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ παράθυρα, καὶ ἔτρεξαν νὰ κρυβῶσιν εἰς τοὺς ἀγρούς. Αἱ δὲ μητέρες καὶ οἱ πατέρες ὤρμησαν ὠπλισμένοι εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ φωνῶν καὶ ἀπειλῶν ζητοῦντες νὰ προστατεύσωσι τὰ τέκνα των. Τὰ αὐτὰ συνέβησαν καὶ ἐν ἑτέρῳ δήμῳ. Ἐν Σιδούνη διεδίδετο, ὅτι δὲν θὰ δοθῶσι τὰ παιδία εἰς τὸν Σουλτάνον, ἀλλ' εἰς τοὺς μαύρους τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τοὺς ἵππους ἐπαυλῆθησαν· ὠρίζετο δὲ ἐν πάσῃ ἀκριθείᾳ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πωληθέντων καὶ οἱ ὄροι τῆς ἀγορᾶς.

Καθ' ὃν χρόνον ἐπεκράτουν παρὰ τῷ λαῷ τοιοῦτοι φόβοι, ἐφθασεν κατὰ κακὴν τύχην εἰς τὴν πόλιν Πόσεν μαῦροι Ἀφρικανοί, οὗς ἔταιρία τις περιήγεν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἐπιδεικνύουσα πρὸς χρηματισμόν. Αἱ ἀόριστοι ὑπόνοιαι προσέλαβον σάρκα καὶ ὀστέα, ἐν ἀκαρεῖ δὲ διεδόθη ἄνα τὴν πόλιν, ὅτι ἦλθον οἱ Ἀράπηδες, οἱ ὅποιοι θὰ πάρουν τὰ παιδία. Μεγάλη ἦ ἐν τοῦτου ταραχῇ τῶν πολιτῶν, πολλὰ δὲ ἀτακτήματα ἐπηκολούθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις καὶ μετὰ δυσκολίας ἐδυνήθη ἡ δημοσία δύναμις νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν.

Οὕτως ἡ ἐν Βερολίνῳ γερμανικὴ ἀνθρωπολογικὴ ἔταιρία, πλὴν τῶν ζητημάτων ἄτινα ἐσχόπει νὰ ἐρευνῆσῃ διὰ τῆς ἀπογραφῆς, ἦν προεκάλεσεν, ἔλαβεν εὐκαιρίαν νὰ προβῇ καὶ εἰς προσθέτους ἐθνολογικὰς μελέτας, ὧν τὰ πορίσματα δὲν εἶναι βεβαίως πολὺ εὐάρεστα, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς νοημοσύνης μεγάλου μέρους τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ.

..Π